

SpareBank 1 Gruppen AS

Rapport om solvens og finansiell stilling per 31.12.21
(SFCR)

INNHALDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	4
A. VIRKSOMHET OG RESULTATER	7
A.1 VIRKSOMHET	7
A.2 FORSIKRINGSRESULTAT	10
A.3 INVESTERINGSRESULTAT	14
A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET	19
A.5 ANDRE OPPLYSNINGER	20
B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL	21
B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL	21
B.2 KRAV TIL EGNETHET	24
B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET	24
B.4 INTERNREVISJONSFUNKSJONEN	29
B.5 AKTUARFUNKSJONEN	29
B.6 UTKONTRAKTERING	30
B.7 ANDRE OPPLYSNINGER	32
C. RISIKOPROFIL	32
C.1 FORSIKRINGSRISIKO	33
C.2 MARKEDSRISIKO	38
C.3 MOTPARTSRISIKO (KREDITTRISIKO)	40
C.4 LIKVIDITETSRISIKO	41
C.5 OPERASJONELL RISIKO	42
C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER	42
C.7 ANDRE OPPLYSNINGER	42
D. VERDSETTING FOR SOLVENSFORMÅL	43
E. KAPITALSTYRING	45
E.1 ANSVARLIG KAPITAL	45
E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV	46
E.3 BRUK AV DEN DURASJONSBASERTE UNDERMODULEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNINGEN AV SOLVENSKAPITALKRAVET	47
E.4 FORSKJELLER MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTETDE INTERNE MODELLER	47
E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET OG MANGLENDE OPPFYLLELSE AV SOLVENSKAPITALKRAVET	47
E.6 ANDRE OPPLYSNINGER	48
F. VEDLEGG	48
F.1 OFFENTLIGE QRT	48

TABELLISTE

Tabell 1: Nøkkeltall Solvens II per 31.12.21.....	5
Tabell 2: Endring SCR 2020-2021.....	5
Tabell 3: Eierstruktur SpareBank 1 Gruppen AS.....	7
Tabell 4: SpareBank 1 Gruppen – resultater og nøkkeltall 31.12.21.....	8
Tabell 5: Bransjefordelt resultatregnskap 2021.....	11
Tabell 6: Bransjefordelt resultatanalyse 2021.....	11
Tabell 7: Forsikringsresultat fordelt per bransje 2021 *Inkl. endring avsetning selvbærende.....	13
Tabell 8: Forsikringsresultat fordelt per bransje 2020 *Inkl. endring avsetning selvbærende.....	13
Tabell 9: Forsikringsresultat fordelt per bransje 2021.....	14
Tabell 10: Fordeling på aktivaklasser og avkastning for kollektivporteføljene.....	15
Tabell 11: Fordeling på aktivaklasser og avkastning for selskapsporteføljen.....	15
Tabell 12: Fordeling av avkastning og forvaltning kostnader for investeringsvalgporteføljen.....	16
Tabell 13: Investeringsresultater.....	17
Tabell 14: Finansresultat per aktivaklasse.....	17
Tabell 15: Renteresultatet.....	18
Tabell 16: Netto finansinntekter per. aktivaklasse.....	19
Tabell 17: Netto finansinntekter per. aktivaklasse.....	19
Tabell 18: Resultatutvikling SpareBank 1 Factoring AS.....	19
Tabell 19: Resultatutvikling Modhi Finance konsern.....	20
Tabell 20: Resultatutvikling SpareBank 1 Spleis AS.....	20
Tabell 21: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester SpareBank 1 Forsikring AS.....	30
Tabell 22: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester Fremtind Forsikring AS.....	31
Tabell 23: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester Fremtind Livsforsikring AS.....	31
Tabell 24: Risikotyper Forsikringsrisiko liv.....	34
Tabell 25: Risikotyper Forsikringsrisiko Helse.....	36
Tabell 26: Risikotyper Forsikringsrisiko skade.....	37
Tabell 27: Risikotyper markedsrisiko.....	38
Tabell 28: Tilgjengelig solvenskapital per. 31.12.21.....	45
Tabell 29: Endring tilgjengelig kapital 2020-2021.....	46
Tabell 30: Endring SCR 2020-2021.....	46

FIGURLISTE

Figur 1: Juridisk struktur for selskaper i SpareBank 1 Gruppen konsern.....	7
Figur 2: Rammeverk for risikostyring.....	26
Figur 3: Overordnet risikoprofil basert på standard formelen.....	33
Figur 4: Fordeling av hovedkategorier risiko etter standardmetoden.....	33
Figur 5: Forsikringsrisiko liv.....	34
Figur 6: Forsikringsrisiko Liv.....	35
Figur 7: Risikokategorier Forsikringsrisiko Helse.....	35

SAMMENDRAG

Rapporten omhandler konsernets virksomhet og resultater, systemet for risikostyring og internkontroll, risikoprofilen, verdsettelse for solvensformål, samt kapitalstyring. Styret i morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS har det overordnede ansvaret for alle temaene som er omhandlet i rapporten.

SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet) eies av SpareBank 1-bankene og LO. SpareBank 1 Gruppen AS eier 100 prosent av aksjene i konsernets datterselskap per 31.12.21, bortsett fra Fremtind Forsikring AS. I Fremtind Forsikring AS eier morselskapet 65 prosent av aksjene. SpareBank 1 Gruppen konsern understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO mot deres medlemmer og foreninger. Konsernets produkter distribueres i all hovedsak gjennom bankene i SpareBank 1-alliansen og LO.

SpareBank 1 Gruppen konsern er et sammensatt finanskonsern med datterselskaper innenfor livsforsikring, skadeforsikring, factoring, porteføljekjøp, innfordringstjenester, og folkefinansiering. Samlet sett står forsikringsvirksomheten for mer enn 90 prosent av SpareBank 1 Gruppen konsernets inntekter, verdiskaping og balanse på konsolidert nivå. Konsernet er med denne virksomhetssammensetningen definert som et forsikringsdominert konsern.

ODIN Forvaltning AS ble fisjonert ut av konsernet med virkning fra 1. mai 2021 til SpareBank 1 Forvaltning AS.

SpareBank 1 Gruppen konsern oppnådde et totalresultat på 3.250 mill. kroner etter skatt i 2021. Samlet forvaltningskapital for konsernet var 124 mrd. kroner per 31.12.21. Dette representerer en vekst på 15 prosent fra 2020. SpareBank 1 Forsikring AS hadde et resultat før skatt på 894 mill. kroner. Fremtind Forsikring konsern oppnådde et samlet resultat på 3.085 mill. kroner før skatt. Øvrige datterselskap hadde følgende resultat før skatt; ODIN Forvaltning konsern 70 mill. kroner, SpareBank 1 Forvaltning AS -5 mill. kroner, SpareBank 1 Factoring AS 72 mill. kroner, Modhi Finance konsern 181 mill. kroner, og SpareBank 1 Spleis AS -19 mill. kroner.

Målsettingen med risikostyringen i SpareBank 1 Gruppen konsern er å støtte opp under konsernets overordnede mål, bidra til trygghet for kunden, og bidra til høyest mulig avkastning for eier innenfor et akseptabelt risikonivå. Styret i SpareBank 1 Gruppen AS er øverste ansvarlig for risikostyring og compliance i konsernet, og således øverste ansvarlig for konsernets etterlevelse av Solvens II-regelverket. SpareBank 1 Gruppen AS har på morselskapsnivå etablert fire kontrollfunksjoner, bestående av aktuarfunksjon, risikostyringsfunksjon, compliancefunksjon, og internrevisjonsfunksjon. Kontrollfunksjonene er organisert uavhengig av driftsrelaterte oppgaver, og har direkte rapporteringslinje til selskaps styre og ledelse.

Konsernet har implementert en konsernstyrt styringsmodell for risikostyring. Forholdet og ansvarsdeling mellom mor-, og datterselskap er regulert i gjeldende styringsdokumenter for risikostyring og internkontroll, godkjent av styret i SpareBank 1 Gruppen AS. Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS har et overordnet ansvar, og skal sikre en konsistent og helhetlig risikostyring på tvers av datterselskapene i konsernet. Det er etablert egne kontrollfunksjoner i konsernets datterselskap. Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS ved CRO, rapporterer til administrerende direktør, risikoutvalget og konsernets styre. Risikostyringsfunksjonene i konsernets datterselskap rapporterer til de respektive selskapsstyrer og parallelt faglig til risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS. Øvrige kontrollfunksjoner i SpareBank 1 Gruppen

AS er også organisert i en matrise med datterselskapene. Således er det etablert kontrollfunksjoner i hvert enkelt selskap.

Ved beregning av solvensmargin for SpareBank 1 Gruppen konsolidert, benyttes standardmetoden under Solvens II. Risikokategorier som inngår i konsernets beregning er markedsrisiko, livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, skadeforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. For konsernet utgjør livsforsikringsrisiko den største eksponeringen. Deretter følger markedsrisiko, helseforsikringsrisiko, skadeforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Da konsernets virksomhet er svært diversifisert, gir dette betydelige korrelasjonseffekter. Kapitalkravet justeres videre for tapsabsorberende evne for utsatt skattefordel ved inntruffet scenario, og for kundenes andel av tapet ved inntruffet scenario.

Konsernets solvensmargin per utgangen av 2021 var 155 %. Til sammenligning var konsernets solvensmargin 165 % ved utgangen av 2020. Solvensmarginen ligger over det vedtatte målet for SpareBank 1 Gruppen konsern som er 150 %. I tabell 1 nedenfor vises nøkkeltall for Solvens II for SpareBank 1 Gruppen konsolidert, Fremtind Forsikring AS, Fremtind Livsforsikring AS, og SpareBank 1 Forsikring AS per 31.12.21.

Nøkkeltall Solvens II (mill. kroner) per 31.12.21	SpareBank 1 Gruppen konsolidert	Fremtind Forsikring AS	Fremtind Livsforsikring AS	SpareBank 1 Forsikring AS
Solvenskapitalkrav (SCR)	8.929	6.885	1.319	4.405
Overskudd av kapital	4.901	3.529	1.415	2.685
Solvensmargin	155 %	205 %	207 %	161 %

Tabell 1: Nøkkeltall Solvens II per 31.12.21

Tabell 2 viser endring i solvenskapital og SCR fra 2020 til 2021 for SpareBank 1 Gruppen konsern.

Kapitalkrav SpareBank 1 Gruppen konsolidert (mill. kroner)	31.12.21	31.12.20	Endring
Markedsrisiko	5.758	4.662	1.096
Skadeforsikringsrisiko	2.648	2.437	211
Helseforsikringsrisiko	1.753	1.640	113
Livsforsikringsrisiko	2.650	1.814	836
Motpartsrisiko	239	274	-35
Kapitalkrav før diversifisering totalrisiko	13.048	10.826	2.222
Korrelasjonseffekt totalrisiko	-4.400	-3.704	-696
Kapitalkrav før operasjonell risiko	8.648	7.122	1.526
Operasjonell risiko	602	553	49
Regulatorisk kapitalkrav for andre finansforetak	1.281	783	498
Tapsabsorberende evne effekt utsatt skattefordel	-1.602	-1.184	-418
Kapitalkrav	8.929	7.274	1.655

Tabell 2: Endring SCR 2020-2021

Skade- og livselskapene Fremtind Forsikring AS, Fremtind Livsforsikring AS, og SpareBank 1 Forsikring AS er underlagt årsregnskapsforskriften ved utarbeidelse av ordinært årsregnskap. Det er få forskjeller mellom deres regnskap og regnskap utarbeidet etter IFRS. I sin Solvens II balanse konsoliderer SpareBank 1 Gruppen fullt ut liv- og skadeselskapet med morselskapet, og tar inn øvrige datterselskaper som SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance konsern, og SpareBank 1 Spleis AS etter

egenkapitalmetoden. Justeringene som liv- og skadeselskapet gjør for verdsettelse etter Solvens II videreføres i SB1G konsern. Verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger er beskrevet i de kvalitative rapportene for SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS. De samme verdivurderingsprinsippene som er benyttet i forsikringsselskapene er videreført konsistent på gruppenivå.

Konsernet har per 31.12.21 en estimert solvenskapital på 13.830 mill. kroner. Konsernet har i hovedsak tier 1 kapital som utgjør 11.229 mill. kroner. Videre har konsernet tier 2 kapital som består av 2.602 mill. kroner. Tier 2 kapital er 1.253 mill. kroner i ansvarlig lån, 214 mill. kroner i risikoutjevningfond, og 1.135 mill. kroner i avsetning til naturskadefondet.

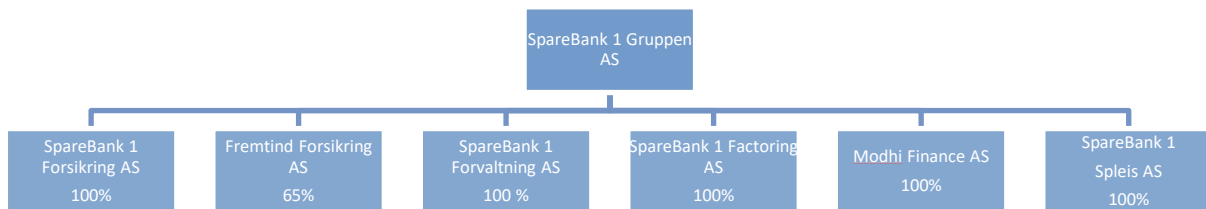
Konsernet har en god økonomisk og finansiell stilling og styret anser at konsernets samlede forretningsmessige eksponering er godt tilpasset dets risikoevne.

A. VIRKSOMHET OG RESULTATER

A.1 VIRKSOMHET

SpareBank 1 Gruppen konsern er et sammensatt finanskonsern med datterselskaper innen livsforsikring, skadeforsikring, inkasso, fordringsforvaltning og factoring. Samlet sett står forsikringsvirksomheten for mer enn 90 % av SpareBank 1 Gruppens samlede inntekter, verdiskaping og balanse på konsolidert nivå. Konsernet er med denne virksomhetssammensetningen definert som et forsikringsdominert konsern, som er underlagt Solvens II regelverket.

SpareBank 1 Gruppen konsern omfatter morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS og datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance AS, og SpareBank 1 Spleis AS. ODIN Forvaltning AS ble fisjonert ut med virkning fra 1.mai 2021 til SpareBank 1 Forvaltning AS. Alle selskapene er heleid av SpareBank 1 Gruppen bortsett fra Fremtind Forsikring AS hvor morselskapet har en eierandel på 65 prosent. De øvrige 35 prosent eies av DNB ASA. I figuren nedenfor vises organisasjonskartet og eierandeler per 31.12.21.

Figur 1: Juridisk struktur for selskaper i SpareBank 1 Gruppen konsern

SpareBank 1 Gruppen AS eies av SpareBank 1-bankene og LO. Eierne i SpareBank 1 Gruppen AS har følgende sammensetning per 31.12.21:

	Eierandel
SpareBank 1 Nord-Norge	19,50 %
SpareBank 1 SMN	19,50 %
SpareBank 1 SR-Bank	19,50 %
Samarbeidende Sparebanker	19,50 %
SpareBank 1 Østlandet	12,40 %
Landsorganisasjonen i Norge (LO) /Forbund tilknyttet LO	9,60 %
Totalt	100,00 %

Tabell 3: Eierstruktur SpareBank 1 Gruppen AS

Selskapet SpareBank 1 Utvikling DA er et tilknyttet selskap til SpareBank 1 Gruppen AS. Majoriteten av styremedlemmene i selskapene er de samme. SpareBank 1 Gruppen AS eier 10 prosent av selskapet SpareBank 1 Utvikling DA.

SpareBank 1 Gruppen AS understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO mot deres medlemmer og foreninger. SpareBank 1 Gruppen AS er et holdingselskap som gjennom sine datterselskaper produserer, leverer og distribuerer finansielle produkter. SpareBank 1 Gruppen AS sin rolle er å se til at den samlede virksomheten i konsernet er organisert og drives på en forsvarlig måte. I tillegg har morselskapet ansvaret for leveranser av enkelte støttetjenester til datterselskapene.

SpareBank 1 Gruppen AS har per 31.12.21, 39 ansatte. Selskapet leverer støttetjenester til datterselskapene. Administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS, stabsfunksjonene, og administrerende direktører fra datterselskapene gjennomfører ledermøte hver måned. Styremøter i SpareBank 1 Gruppen AS gjennomføres månedlig. Sigurd Aune har vært administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS fra 1. januar 2019.

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS gir styringssignaler til datterselskapene med tanke på sentrale temaer og fokusområder for selskapene. Datterselskapene i SpareBank 1 Gruppen konsern er i stor grad autonome i forhold til daglig drift. Sentrale temaer knyttet til datterselskapenes strategi diskuteres jevnlig i styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

Konsolidert balanse og resultat rapporteres kvartalsvis til styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

Resultatoversikt SpareBank 1 Gruppen konsern 31.12.21

SpareBank 1 Gruppen - resultater og nøkkeltall: Mill. kroner	2021	2020
Andel resultat fra datterselskapene før skatt:		
SpareBank 1 Forsikring AS	894	298
Fremtind konsern	3.085	1.506
ODIN Forvaltning konsern*	70	132
SpareBank 1 Forvaltning AS	-5	-5
SpareBank 1 Factoring AS	72	71
Modhi Finance konsern	181	20
SpareBank 1 Spleis AS	-19	-16
Konsernjusteringer	-25	-73
Sum resultat datterselskaper før skatt	4.253	1.932
Driftskostnader morselskap	-100	-82
Netto finans morselskap	-61	902
Resultat før avskrivninger merverdier og nedskrivninger	4.105	2.760
Reklassifisering av gevinst DNB/Goodwill nedskrivning		-943
RESULTAT FØR SKATT	4.105	1.817
Skattekostnad	-855	-424
RESULTAT ETTER SKATT	3.250	1.393
<i>Kontrollerende interessers andel</i>	<i>2415</i>	<i>988</i>
<i>Ikke-kontrollerende interessers andel</i>	<i>835</i>	<i>405</i>

*ODIN Forvaltning konsern ble fisjonert ut med virkning fra 1. mai 2021 til SpareBank 1 Forvaltning AS.

Tabell 4: SpareBank 1 Gruppen – resultater og nøkkeltall 31.12.21

Selskapets registrerte kontoradresse og kontaktdetaljer for selskapets eksterntrevisor samt tilsynsmyndighet er vist nedenfor.

Tilsynsmyndighet

Finanstilsynet
Revierstedet 3
0151 OSLO
Telefon: 22 93 98 00

Ekstern revisor

KPMG AS
Sørkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 OSLO
Telefon: 04063

Registrert kontor

SpareBank 1 Gruppen AS
Storgata 65
9008 TROMSØ
Telefon: 915 09 020

A.2 FORSIKRINGSRESULTAT

SpareBank 1 Gruppen konserns forsikringsresultater oppstår i selskapene SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind konsern, bestående av Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS. I beskrivelsen av konsernets forsikringsresultat redegjøres det for dette per selskap, grunnet ulik regnskapsoppstilling, og segmentering.

A.2.1 SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

I 2021 ble resultat før fordeling¹ 1.953 mill. kroner. Kundene fikk tildelt 1.104 mill. kroner i endelig overskudd, og tilleggsavsetningene ble styrket med 302 mill. kroner. Resultat til eier før skatt og før avkastning på selskapets midler ble derfor 547 mill. kroner. I tillegg fikk eier 406 mill. kroner i avkastning på selskapets midler, samt at andre inntekter og kostnader til selskapet var minus 59 mill. kroner. Dermed ble totalt resultat til eier før skatt 894 mill. kroner.

Forsikringsinntekter og –utgifter

Brutto premieinntekter eksklusiv tilflyttet kapital ble 6.356. mill. kroner i 2021 mot 5.514. mill. kroner i 2020. Premieinntektene fra produkter med investeringsvalg økte med 12,4 prosent fra 2020 til 2021, mens premieinntektene fra produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser økte med 8,7 prosent. Innenfor forsikring med investeringsvalg økte premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer med 30,5 prosent, mens inntektene fra individuelle kapitalforsikringer økte med 12,4 %.

Overføring av premiereserve fra andre selskaper utgjorde 10.636 mill. kroner i 2021, mot 1.187 mill. kroner forrige år. Slik flytting registreres regnskapsmessig som premieinntekt. Overføring av forsikringsfond til andre selskaper utgjorde 8.416 mill. kroner, mot 1.363 mill. kroner forrige år. Økningen i til- og fraflytting skyldes aktiviteten i forbindelse med etablering av Egen pensjonskonto (EPK).

Brutto utbetalte erstatninger ble 1.613 mill. kroner i 2021 mot 1.549 mill. kroner i 2020.

Erstatningsavsetningene for meldte (RBNS) og ikke meldte (IBNR) forsikringstilfeller utgjorde 1.518 mill. kroner ved utgangen av 2021. Forrige år var tilsvarende beløp 1.3479 mill. kroner.

Kontraktsfastsatte forpliktelser utgjorde 23.487 mill. kroner ved utgangen av 2021. Dette var 1.305 mill. kroner mer enn ved utløpet av forrige år. Selskapet hadde 56.181 mill. kroner i forsikringsforpliktelser knyttet til forsikringer med investeringsvalg ved årets slutt. Tilsvarende beløp utgjorde 43.585 mill. kroner året før. Dette tilsvarer en økning på 28,9 prosent.

¹ Summen av forsikringsporteføljenes risiko-, administrasjons- og avkastningsresultat i tillegg til vederlag for rentegaranti.

BRANSJEFORDELTE RESULTATREGNSKAP 2021 Tall i mill. kroner	Ind.rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Gruppeliv	Selskapets midler	Totalt
Resultatregnskap:						
Premieinntekter	460	682	15.844	-	-	16.986
Inntekter fra finansielle eiendeler	284	40	1.733	5	14	2.075
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	578	566	4.671	-	-	5.815
Andre forsikringsrelaterte inntekter	22	37	288	-	-	347
Erstatninger	-492	-282	-9.253	-1	-	-10.029
Endring i forsikringsmessige avsetninger	296	68	-588	36	-1	-189
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-818	-988	-10.840	-	-	-12.645
Overskudd på avkastnings- og risikoresultatet	-167	-33	-900	-	-	-1.100
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-73	-63	-573	-1	-	-710
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-	-	-3	-	-	-3
Resultat av teknisk regnskap	90	27	379	39	13	547
Avkastning på selskapets midler	-	-	-	-	347	347
Samlet til eier før skatt	90	27	379	39	360	894

Tabell 5: Bransjefordelt resultatregnskap 2021

Forsikringsresultat - Resultatanalyse

BRANSJEFORDELTE RESULTATANALYSE 2021 Tall i mill. kroner	Ind.rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Gruppeliv	Selskapets midler	Totalt
Resultatanalyse						
Risikoresultat	14	34	60	34	-	143
Administrasjonsresultat	3	-	203	1	-	205
Avkastningsresultat	241	26	1.276	4	13	1.561
Vederlag for rentegaranti	1	-	43	-	-	44
Resultat til fordeling	259	60	1.582	39	13	1.953
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	-2	-	-299	-	-	-302
Midler tilført/overført kunder	-167	-33	-904	-	-	-1.104
Resultat av teknisk regnskap	90	27	379	39	13	547
Avkastning på selskapets midler	-	-	-	-	347	347
Samlet til eier før skatt	90	27	379	39	360	894

Tabell 6: Bransjefordelt resultatanalyse 2021

Netto risikoresultat utgjorde 143 mill. kroner i 2021, mot 71 mill. kroner for 2020. Hovedårsaken til det bedrede resultatet var oppdaterte vurderinger knyttet til erstatningsavsetningene. Risikoresultatet til fripoliser ble 65 mill. kroner i 2021 mot 58 mill. kroner forrige år. I 2021 ble 32 mill. kroner av dette resultatet avsatt til risikoutjevningfondet. Av risikoresultat i kollektiv ytelsespensjon på 12 mill. kroner i 2021 ble 6 mill. kroner avsatt til risikoutjevningfondet. Forrige år var risikoresultatet for ytelsespensjon 4 mill. kroner.

Det er usikkerhet knyttet til hvilken effekt koronapandemien vil ha på uførhet og andel friskmeldte (reaktivering). I den forbindelse er det foretatt ekstra avsetninger som tar høyde for noe økt uførhet og noe redusert reaktivering blant dagens uføre.

Administrasjonsresultatet, sett bort fra endringer i administrasjonsavsetninger, ble 61 mill. kroner svakere enn forrige år. Innføring av Egen Pensjonskonto (EPK) medførte lavere gebyrinntekter i andre halvår. Gebyrinntektene økte likevel med 6 prosent sammenlignet med året før, mens driftskostnadene og provisjonskostnadene økte med til sammen 16 prosent.

Avkastningsresultatet (finansinntekter i kollektivporteføljene fratrukket garantert avkastning) ble 1.561 mill. kroner, mot 5 mill. kroner året før.

Vederlaget for rentegarantien utgjorde 44 mill. kroner, mot 23 mill. kroner forrige år.

A.2.2 FREMTIND FORSIKRING AS

I nedenstående avsnitt redegjøres det for forsikringsresultater for skadeforsikringsvirksomheten per 31.12.21 for Fremtind Forsikring AS.

Forsikringsresultatet for Fremtind Forsikring AS per 31.12.21 var på 1.588 mill. kroner. Nedenfor i tabell 7 vises forsikringsresultat per bransje som kategorisert under Solvens II. Tabell 8 viser til sammenligning forsikringsresultatet for Fremtind Forsikring AS per 31.12.20.

Netto premieinntekter ved utgangen av året var på 9.850,7 mill. kroner mot 9.302 mill. kroner i 2020 som tilsvarer en økning på 548,7 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak økt salg i kombinasjon med prisvekst innen bransjene Motorvognforsikring og Brann/kombinert fra Privatmarkedet.

Erstatningskostnader for egen regning i 2021 var på 5.854,3 mill. kroner, hvilket er 189,6 mill. kroner lavere enn i 2020. Skadeprosenten for egen regning er redusert med 5,5 prosentpoeng, til 59,4 prosent. Reduksjonen skyldes styrket kjernevirksomhet og god risikoseleksjon, samt effekter som følge av Covid 19-pandemien, primært i form av reduserte skadeutbetalinger for bransjene Motor og Reise. Naturskadeerstatningene reduserte med 156,3 mill. kroner i 2021 sammenlignet med 2020, av disse kan 124 mill. kroner knyttet til kvikkleireskredet i Gjerdrum.

Forsikringsrelaterte kostnader utgjorde 2.408 mill. kroner i 2021 sammenlignet med 2.378,9 mill. kroner i 2020, hvilket er en økning på 29,1 mill. kroner. Kostnadsprosenten for egen regning er redusert med 1,1 prosentpoeng, og endte på 24,4 prosent i 2021. Reduksjonen er hovedsakelig topplinjedrevet som følge av høyere opptjent premie.

Combined ratio for egen regning ble 83,9 prosent for året, en reduksjon på 6,7 prosentpoeng, forklart av de ovennevnte forhold.

Forsikringsresultat Tall i mill. kroner 2021	Netto Premieinntekter	Erstatningskostnader for egen regning	Forsikringsrelaterte kostnader*	Forsikringsresultat
Medisinsk behandling	294	-181	-71	43
Inntektstap	150	-60	-46	44
Yrkesskade	108	15	-27	95
Motor, ansvar	1.378	-507	-497	375
Motor, kasko	2.577	-1.766	-609	203
Sjø, transport og luftfart	145	-89	-19	37
Brann/kombinert	3.938	-2.802	-815	321
Ansvar	94	-38	-23	33
Assistanse	975	-276	-263	436
Diverse økonomisk tap	192	-151	-38	3
Sum	9.851	-5.854	-2.408	1.588

Tabell 7: Forsikringsresultat fordelt per bransje 2021 *Inkl. endring avsetning selvberende

Forsikringsresultat Tall i mill. kroner 2021	Netto Premieinntekter	Erstatningskostnader for egen regning	Forsikringsrelaterte kostnader*	Forsikringsresultat
Medisinsk behandling	295	-162	-67	66
Inntektstap	171	-78	-78	15
Yrkesskade	103	-40	-30	32
Motor, ansvar	1.365	-273	-553	539
Motor, kasko	2.314	-1.836	-537	-59
Sjø, transport og luftfart	130	-97	-46	-13
Brann/kombinert	3.710	-2.814	-793	103
Ansvar	79	-105	-34	-60
Assistanse	973	-501	-209	263
Diverse økonomisk tap	161	-138	-30	-7
Sum	9.302	-6.044	-2.379	879

Tabell 8: Forsikringsresultat fordelt per bransje 2020 *Inkl. endring avsetning selvberende

A.2.3 FREMTIND LIVSFORSIKRING AS

Tabell 9 bygger på note 6 i Årsrapport 2021 for Fremtind Livsforsikring AS, og viser et resultat for det tekniske regnskapet på 873 mill. kroner.

Premieinntekter ved utgangen av året var på 3.397 mill. kroner. Hovedbidraget for premieinntektene kommer fra regnskapsbransjen individuell kapitalforsikring.

Erstatninger utgjorde på 1.363 mill. kroner. Samlet var brutto erstatningsprosent var 76,8 prosent. Forsikringsrelaterte driftskostnader utgjorde 835 mill. kroner. Samlet brutto kostnadsprosenten var 24,5 prosent. Høye driftskostnader skyldes hovedsakelig aktiviteter knyttet til fisjonen, herunder omstillingskostnader knyttet til avskrivninger og konvertering av forsikringsporteføljen overtatt fra DNB Livsforsikring AS til selskapets egne forsikringstekniske fagsystemer. I tillegg er salgskostnader økt som følge av harmonisering av distribusjonsavtaler med de ulike distributørene.

Brutto kombinertprosent ble 81 prosent for året.

Forsikringsresultat Tall i mill. kroner 2021	Gruppelivs- forsikring	Individuell kapital	Individuell rente-, og pensjonsforsikring	Ulykkesforsikring	Totalt
Premieinntekter	1.023	1.200	732	442	3.397
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	34	8	43	8	92
Andre forsikringsrelaterte inntekter	6	1	1	1	8
Erstatninger	-661	-339	-185	-179	-1.363
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	14	-44	-338	-24	-392
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-	-	-0	-	-0
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-191	-313	-158	-174	-835
Resultat av teknisk regnskap	-5	-10	-6	-12	-33

Tabell 9: Forsikringsresultat fordelt per bransje 2021

A.3 INVESTERINGSRESULTAT

Konsernets investeringsresultater er i all hovedsak knyttet til investeringsporteføljene i selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS. Hensikten med forvaltningen er i første rekke å maksimere avkastningen over tid innenfor et akseptabelt risikonivå.

Rammene for investeringene er gitt gjennom selskapenes investeringsstrategi. Investeringsstrategien revideres årlig og godkjennes av styrene.

A.3.1 SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

Selskapet forvalter tre hovedporteføljer:

- Kollektivporteføljene
- Selskapsporteføljen
- Investeringsvalgporteføljen

For 2021 ble den samlede verdijusterte avkastningen for kollektivporteføljene 9,4 prosent, mot 4,6 prosent året før². Dette tilsvarer en avkastning på 3.176 mill. kroner i 2021 mot 1.184 mill. kroner i 2020. Kursreguleringsfondet reduserte med 70 mill. kroner til 2.736 mill. kroner, mens det året før økte med 480 mill. kroner.

Selskapsporteføljen ga en avkastning på 6,4 prosent eller 406 mill. kroner, opp fra 238 mill. kroner året før.

Avkastningsdata for kollektivporteføljen og selskapsporteføljen er vist i Tabell 10 og Tabell 11 nedenfor. Merk at avkastningsdataene er basert på virkelige verdier, også for anleggsobligasjoner. Tallene vil derfor avvike fra regnskapsførte verdier.

Tabell 12 viser avkastning i prosent for de ulike investeringsvalgporteføljene.

Kollektivporteføljen

Eiendeler i kollektivporteføljene 31.12.21	Mill. kroner	Andel	Avkastning i 2021	Avkastning 2020
Omløpsrenter	6.345	26 %	0,3 %	5,0 %
Anleggsobligasjoner	8.155	33 %	2,9 %	1,8 %
Eiendom	6.063	25 %	23,9 %	-1,8 %
Aksjer	3.788	16 %	20,1 %	18,0 %
Annet	0	0 %	3,0 %	
Sum	24.351	100 %	7,5 %	4,6 %

Tabell 10: Fordeling på aktivaklasser og avkastning for kollektivporteføljene

Selskapsporteføljen

Eiendeler i selskapsporteføljene 31.12.21	Mill. kroner	Andel	Avkastning 2021	Avkastning 2020
Omløpsrenter	3.288	57 %	0,4 %	5,0 %
Anleggsobligasjoner	1.181	20 %	3,1 %	1,5 %
Eiendom	1.303	22 %	21,2 %	3,2 %
Aksjer	0			
Annet	33	1 %		
Sum	5.802	100 %	6,4 %	3,4 %

Tabell 11: Fordeling på aktivaklasser og avkastning for selskapsporteføljen

² Den verdijusterte avkastningen varierte mellom 4,4 % og 4,6 % i de 4 delporteføljene i kollektivporteføljen. Porteføljene er sammensatt ulikt da de er tilpasset sine respektive forsikringsforpliktelser. Dette, samt ulik porteføljevækt, er årsaken til ulik avkastning.

Investeringsvalgporteføljen

Investeringsvalg	Midler per 31.12.21 (mill. kroner)	Avkastning 2021 (%)
SpareBank 1 Aktiv Aksjer	20.130,1	19,7%
SpareBank 1 Aktiv Offensiv 75	3.004,9	14,6%
SpareBank 1 Aktiv Moderat 50	9.952,0	9,7%
SpareBank 1 Aktiv Forsiktig 25	3.295,8	4,9%
SpareBank 1 Aktiv Renter	8.978,4	0,2%
SpareBank 1 Likviditet	521,4	0,7%
SpareBank 1 Indeks Aksjer	3.479,9	24,8%
SpareBank 1 Indeks Offensiv 75	143,0	18,2%
SpareBank 1 Indeks Moderat 50	404,4	11,9%
SpareBank 1 Indeks Forsiktig 25	200,8	5,9%
SpareBank 1 Svanemerket Aksjer	984,1	25,1%
SpareBank 1 Svanemerket Offensiv 75	60,9	18,3%
SpareBank 1 Svanemerket Moderat 50	139,0	11,8%
SpareBank 1 Svanemerket Forsiktig 25	17,0	5,6%
SpareBank 1 Svanemerket Renter	326,5	-0,3%
SpareBank 1 ODIN Aktiv Aksjer	1.599,4	26,6%
SpareBank 1 ODIN Aktiv Offensiv 75	91,8	19,9%
SpareBank 1 ODIN Aktiv Moderat 50	40,7	13,6%
SpareBank 1 ODIN Aktiv Forsiktig 25	28,5	7,7%
SpareBank 1 ODIN Aktiv Renter	523,1	2,2%
Annet (Fritt fondsvalg)	2.219,1	

Tabell 12: Fordeling av avkastning og forvaltning kostnader for investeringsvalgporteføljen

A.3.2 FREMTIND FORSIKRING AS

I nedenstående avsnitt redegjøres det for investeringsresultater for Fremtind Forsikring AS per 31.12.21.

Hensikten med forvaltningen er i første rekke å maksimere avkastningen over tid innenfor et akseptabelt nivå på markedsrisiko. Det er økt faglig enighet om at en stor del av det globale fallet i rentenivået er forårsaket av strukturelle forhold og vil kunne vedvare. Et lavere rentenivå medfører en lavere forventet avkastning for selskapets investeringsportefølje.

Selskapet følger en strategi med relativt fast strategisk allokering til ulike aktivaklasser, hvor allokeringen er kalibrert til å kunne høste langsiktige risikopremier fra ulike kilder. I tillegg til rentenivået, er det identifisert tre hovedkilder til risikopremier i investeringsstrategien. Dette er forventet meravkastning fra kreditt, eiendom og aksjer. For å kunne høste slike risikopremier, er det viktig at det totale risikonivået er bærekraftig over tid.

Finansmarkedene hadde en veldig god utvikling i 2021, til tross for et år hvor verden har vært i en pandemi. Aksjeavkastningen for både den norske og globale porteføljen ble gode i 2021.

Finansresultatet ble 506 mill. kroner i 2021.

Investeringsresultater (mill. kroner)	2021	2020
Inntekter fra investeringer i datterselskap (eiendomsselskap)	36,5	47,9
Renteinntekter og utbytte markedsverdi på finansielle eiendeler	132,3	143,2
Verdiendring på investering	122,9	42,0
Realisert gevinst og tap på investeringer	222,5	165,6
Sum netto inntekter fra investeringer	514,2	398,7
Forvaltningskostnader	-8,3	-8,8
Sum kostnader investeringer	-8,3	-8,8
Investeringsresultat	505,9	390,0

Tabell 13: Investeringsresultater

I Tabell 14 gis det en oversikt over finansresultat per aktivaklasse. Rammene for investeringene er gitt av selskapets investeringsstrategi som revideres årlig og godkjennes av styret.

Investeringsresultater per aktivaklasse (mill. kroner)	2021	2020
Renter	35,6	170,1
Hold til forfall	51,9	56,4
Eiendom (direkte avkastning, verdiregulering)	129,5	47,9
Aksjer	277,6	166,6
Derivater	38,0	-50,1
Annet	-26,8	-1,0
Investeringsresultat	505,9	390,0

Tabell 14: Finansresultat per aktivaklasse

HOVEDPUNKTER:

Det var et godt bidrag fra de ulike aktivaklassene på et overordnet nivå i 2021.

- Renter bidro totalt sett til en positiv avkastning, til tross for økte renter gjennom året.
- Avkastningen for omløpsrenter endte på 1,0 prosent.
- Avkastning på derivater er relatert til valutasikring for den globale renteporteføljen.
- Aksjer bidro med en positiv avkastning på 26 prosent.
- Hold til forfall bidro med en avkastning 2,4 prosent.
- Eiendomsinvesteringer bidro med en totalavkastning på 10 prosent.

Markedsverdien for investeringsporteføljen til Fremtind Forsikring AS var på 12,5 mrd. kroner per 31.12.21.

Selskapet har en liten del av investeringsporteføljen innen verdipapiriserte investeringer. Verdipapirene er investert i renteporteføljen og er av typen Asset backed securities, Commercial Mortgage-backed (CMO), Collateralized Loan Obligation (CLO) og Non-government backed CMO's. Totalt sett står disse investeringene for 2,7 prosent av investeringsporteføljen. Risikoen knyttet til

disse investeringene anses som relativt lav, da det er god rating, i hovedsak AAA og AA, og det er samtidig kort durasjon.

Investeringsstrategien legger opp til god diversifisering og relativt sett høye krav til kvaliteten på investeringene, hvor blant annet rating er viktige input i vurderingene for optimalisering av selskapets mål om en langsiktig og stabil risikojustert avkastning.

A.3.3 FREMTIND LIVSFORSIKRING AS

Hensikten med forvaltningen er i første rekke å maksimere avkastningen over tid innenfor et akseptabelt nivå på markedsrisiko. Det er økt faglig enighet om at en stor del av det globale fallet i rentenivået forårsaket av koronapandemien vil kunne vedvare grunnet strukturelle forhold. Et lavere rentenivå medfører en lavere forventet avkastning for både selskaps- og kollektivporteføljen.

Selskapet følger en strategi med relativt fast strategisk allokering til ulike aktivaklasser, hvor allokeringen er kalibrert til å kunne høste langsiktige risikopremier fra ulike kilder. I tillegg til rentenivået, er det identifisert tre hovedkilder til risikopremier i investeringsstrategien. Dette er forventet meravkastning fra kreditt, eiendom og aksjer. For å kunne høste slike risikopremier, er det viktig at det totale risikonivået er bærekraftig over tid.

Finansmarkedene var i 2021 fortsatt preget av koronapandemien, økt inflasjon, den europeiske kraftkrisen og oppgang i det globale råvaremarkedet. I første kvartal var markedene preget av positiv avkastning og lave renter. Oppgangen har imidlertid stoppet inn mot utgangen av året. Volatiliteten har fortsatt å være høy. Renteresultatet ble 82 mill. kroner, hvor den verdijustert avkastning var på 1,2 prosent.

Renteresultatet (mill. kroner)	2021
Inntekter fra investeringer i datterselskap (eiendomsselskap)	15
Renteinntekter og utbytte markedsverdi på finansielle eiendeler	92
Netto driftsinntekt fra eiendom	0
Verdiendring på investering	-37
Realisert gevinst og tap på investeringer	22
Endring i kursreguleringsfondet	40
Sum netto finansinntekter	132
Øvrige renterelaterte poster	0
Garantert rente	-46
Renteresultat	86
Avkastning for selskapsporteføljen	17
Investeringsresultat	103

Tabell 15: Renteresultatet

Nedenfor gis en oversikt over summen av netto finansinntekter uten endringer i kursreguleringsfondet og avkastning i selskapsporteføljen per. aktivaklasse. Rammene for investeringene er gitt i selskapets investeringsstrategi som revideres årlig og godkjennes av styret.

Kollektivporteføljen (mill. kroner)	2021
Obligasjoner til virkelig verdi	77
Obligasjoner holdt til forfall	0
Aksjer til virkelig verdi	0
Cash beholdning	0
Fast eiendom	15
Andre inntekter og kostnader	0
Investeringsresultat	92

Tabell 16: Netto finansinntekter per. aktivaklasse

Selskapsporteføljen (mill. kroner)	2021
Obligasjoner til virkelig verdi	17
Obligasjoner holdt til forfall	0
Aksjer til virkelig verdi	0
Cash beholdning	0
Fast eiendom	0
Andre inntekter og kostnader	0
Investeringsresultat	17

Tabell 17: Netto finansinntekter per. aktivaklasse

Selskapet var i all hovedsak investert i obligasjoner til virkelig verdi, men har noen eiendeler av obligasjoner som holdes til forfall. Risikoen i investeringene ansees som relativt sett lave, da det er god rating, i hovedsak AAA og AA, og det er samtidig kort durasjon på disse investeringene. Investeringsstrategien legger opp til god diversifisering og relativt sett høye krav til kvaliteten på investeringene, der blant annet rating er viktige input i vurderingene.

A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET

Øvrig virksomhet i SpareBank 1 Gruppen konsern er knyttet til selskapene SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance konsern, SpareBank 1 Forvaltning AS, og SpareBank 1 Spleis AS.

A.4.1 SPAREBANK 1 FACTORING AS

SpareBank 1 Factoring AS tilbyr administrasjon, finansiering og kredittsikring av kundefordringer. I tabellen nedenfor vises resultatutvikling for selskapet fra 2020 til 2021.

Mill. kroner	2021	2020
Netto rente- og provisjonsinntekter	124	121
Driftskostnader	-50	-49
Tap på utlån	-2	-1
Resultat før skatt	72	71
Skattekostnad	-18	-18
Resultat etter skatt	54	53

Tabell 18: Resultatutvikling SpareBank 1 Factoring AS

SpareBank 1 Factoring AS oppnådde et resultat før skatt på 72 mill. kroner (71 mill. kroner i 2020). Lavere inntekter skyldes at utlånene har hatt en nedgang på 159 mill. kroner eller minus 8,2% sammenlignet med 2020.

A.4.2 MODHI FINANCE KONSERN

Modhi konsern har sin virksomhet innen porteføljekjøp og porteføljeforvaltning. Modhi Collect AS er 100 prosent eiet datterselskap som driver inkassovirksomhet. I løpet av de tre siste årene har Modhi Finance etablert seg i både Sverige og Finland.

Mill. kroner	2021	2020
Netto rente-, og provisjonsinntekter	530	320
Driftskostnader	-349	-299
Resultat før skatt	181	20
Skattekostnad	-49	-14
Resultat etter skatt	132	6

Tabell 19: Resultatutvikling Modhi Finance konsern

Modhi konsern oppnådde et resultat før skatt på 181 mill. kroner (20 mill. kroner i 2020). Konsernet har god underliggende drift og bedre innfordring enn forventet. Det ble derfor foretatt en oppskrivning av porteføljeverdiene i 2021 med 126 mill. kroner, mens det i 2020 ble foretatt en nedskrivning på 3 mill. kroner. Virksomheten i Finland fikk et tilnærmet nullresultat i 2021, mens resultatet i Sverige er fortsatt preget av oppstart.

A.4.3 SPAREBANK 1 SPLEIS AS

SpareBank 1 Spleis AS organiserer folkefinansiering ved å bidra til innsamling av midler til bestemte formål, eksempelvis klubber, foreninger og lag som har behov for penger til ulike tiltak.

Mill. kroner	2021	2020
Driftsinntekter	9,4	7,7
Driftskostnader	-28,1	-24,0
Driftsresultat	-18,7	-16,3
Netto finansinntekter	0,0	0,1
Resultat før skatt	-18,7	-16,2

Tabell 20: Resultatutvikling SpareBank 1 Spleis AS

SpareBank 1 Spleis har en nedgang i resultatet, som følge av at utgiftene knyttet til utvikling og vedlikehold av plattformen ble kostnadsført direkte i 2021. Det har vært en positiv utvikling i inntektene fra 2020 til 2021. I 2021 ble det aktivert 14.653 nye spleiser og totalt samlet inn 243 mill. kroner.

A.5 ANDRE OPPLYSNINGER

Årsrapporten for SpareBank 1 Gruppen gir en fullstendig oversikt over konsernets resultater i 2021.

B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL

B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

OVERORDNET SYSTEM FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL I SPAREBANK 1 GRUPPEN AS

Konsernet har implementert en konsernstyrt styringsmodell for risikostyring. Forholdet og ansvarsdeling mellom mor-, og datterselskap er regulert i gjeldende styringsdokumenter for risikostyring og internkontroll, godkjent av konsernets styre. Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS har et overordnet ansvar, og sikrer konsistent og helhetlig risikostyring på tvers av datterselskapene i konsernet. Kontrollfunksjonene i SpareBank 1 Gruppen AS følger en matriseorganisering, hvor det er etablert selvstendige kontrollfunksjoner i hvert enkelt datterselskap.

GENERALFORSAMLING

SpareBank 1 Gruppen AS har en konsentrert aksjonærstruktur, og erfaringsmessig er nærmere 100 prosent av aksjene representert på generalforsamlingene. Selskapet søker å tilrettelegge og avholde generalforsamlingene i samsvar med Norsk anbefaling for eierstyring, men for et selskap med få aksjonærer, svært liten omsetning i aksjen og hvor samtlige aksjonærer og aksjonærgrupperinger er representert i styret, er det hensiktsmessig å foreta visse tilpasninger i forhold til anbefalingen.

VALGKOMITÉ

Selskapet har en valgkomité med tre medlemmer valgt av generalforsamlingen. Det er i aksjonæravtale og ved etablert praksis gitt føringer om valg av styremedlemmer i selskapet.

STYRET

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har det overordnede ansvaret for konsernets system for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter strategi, selskapets risikotoleranse, samt policyer og rammeverk for systemet for risikostyring i konsernet. Styret har følgende ansvar innen risikostyring:

- Årlig godkjenning, og kvalitetssikring av risikostyringssystemet.
- Fastsette konsernets og eiernes risikotoleranse.
- Godkjenne risikostyringsrapportering til markedet og tilsynsmyndigheter.
- Eier av konsernets ORSA aktiviteter og rapportering.

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Administrerende direktør har ansvaret for å:

- Etablere målsetninger for risikostyringen som er i samsvar med virksomhetens definerte risikotoleranse og kapitalmål.
- Ivareta og følge opp at det er etablert en forsvarlig risikostyring etter retningslinjer fastsatt av styret.
- Ivareta og følge opp konsernets risikostatus og risikoutvikling mot vedtatte risikostrategiske måltall og forretningsstrategi.
- Ivareta og følge opp at risikostyringen blir dokumentert, gjennomført og overvåket på en forsvarlig måte.
- Håndtere risiko gjennom risikomåling, analyser og vurderinger, samt handlingsplaner.

- Sikre at rapporteringsplikten til styret er i samsvar med lover, forskrifter, vedtekter og prinsipper beskrevet i dette dokumentet.
- Iverksette passende informasjonstiltak, slik at ansatte i virksomheten kan ivareta sitt ansvar.
- Implementere og gjennomføre vedtatte compliance tiltak i organisasjonen.

CHIEF RISK OFFICER (CRO)

CRO har ansvaret for å:

- Ha oversikt over konsernets risikostatus og utvikling mot vedtatte risikostrategiske måltall og forretningsstrategi.
- Sikre at SpareBank 1 Gruppen AS og konsernet som helhet følger lover og forskrifter innenfor sitt ansvarsområde.
- Sikre at risikostyringsprosessen er hensiktsmessig og effektiv.
- Overvåke at risikostyringssystemer implementeres, benyttes, følges opp og dokumenteres i samsvar med lover, forskrifter, strategi/ policy og rutiner.
- Sikre at konsernets datterselskap følger de føringer som gis fra morselskapet knyttet til risikostyring.
- Rapportere status på selskapets risiko til administrerende direktør og styret.

RISIKOUTVALG

Risikoutvalget har som formål å være et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i SpareBank 1 Gruppen AS i saker som vedrører overvåking og oppfølging av internkontroll og risikohåndtering for hele SpareBank 1 Gruppen på konsernnivå.

REVISJONSUTVALG

Revisjonsutvalgets overordnende funksjon er å føre en uavhengig kontroll med selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer. Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra konsernets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, og det har i utgangspunktet ikke selvstendig beslutningskompetanse. Revisjonsutvalgets oppgave er blant annet å påse at konsernet har uavhengig og effektiv ekstern revisjon, samt føre tilsyn med regnskapsavleggelsen.

RISIKOSTYRINGSFORUM

SpareBank 1 Forsikring AS - Risiko- og compliancekomiteén

Risiko- og compliancekomiteén (RoCK) skal forberede fremlegg overfor selskapets styre innen risikorelaterte tema som påvirker selskapets risiko og kapitalisering. RoCK skal drøfte problemstillinger knyttet til risikostyring og sentrale risikoer for å sikre at selskapet har en effektiv, hensiktsmessig og enhetlig styring og kontroll av markeds-, motparts-, likviditets-, operasjonell- og forsikringsrisiko. RoCK har ansvaret for å drøfte risikostyringsstrategier, handlingsregler, balansestyring og kontrollaktiviteter, samt bidra til utveksling av informasjon knyttet til risikorelaterte tema i selskapet. Komiteen avholder månedlige møter, og alle vesentlige saker vedrørende risikostyring behandles i komiteen før sakene løftes til selskapets styre.

Fremtind Forsikring AS - Risiko og compliancekomité

Risikostyringskomite (RCK) har som formål å sikre god og enhetlig styring av markeds-, likviditets-, operasjonell-, compliance- og forsikringsrisiko i selskapet. I tillegg skal alle relevante saker som skal legges frem for selskapets ledelse og styre forankres internt via RCK. RCK behandler og diskuterer blant annet risikostyringsstrategier, kapital- og balansestyring, kontroll-aktiviteter og compliance. RCK skal bidra til å sikre at etablerte handlingsregler er i overensstemmelse med selskapets

risikotoleranse og risikovilje. Komiteen skal bidra til å sikre fremdrift i implementering av nye/endrede lover i organisasjonen. Komiteen avholder månedlige møter hvor alle saker vedrørende risikostyring og compliance av vesentlig karakter skal behandles i komiteen før sakene løftes til selskapets ledelse og styre. RCK ledes av CRO og består av CFO, konserndirektør for Produkt, Data og Analyse, leder av aktuar og reassuransse, lederne for kontrollfunksjonene samt fagressurser fra risiko- og kapitalområdet.

COMPLIANCEFORUM I SPAREBANK 1 GRUPPEN KONSERN

Complianceforum i SpareBank 1 Gruppen konsern er et samarbeidsforum og rådgivende organ for selskaper knyttet til SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Utvikling DA. Formålet med complianceforumet er å bidra til en samordning av praktisk og operativt compliancearbeid samt å skape effektivitets og kompetansemessige synergier på complianceområdet. Complianceansvarlige i hvert 100 prosent eid datterselskap i SpareBank 1 Gruppen AS, complianceansvarlig i SpareBank 1 Utvikling DA samt konsernjuridisk møter i forumet. Forumet avholder kvartalsvise møter.

RESERVERINGSKOMITÉ

SpareBank 1 Forsikring AS - Reserveringskomité

Reserveringskomiteen er et forum hvor aktuarfunksjonen legger til rette for at selskapet har tilstrekkelig forståelse for nivået på avsetningene i regnskapet, og hvordan dette gjensidig påvirker andre deler av forsikringsvirksomheten.

Medlemmene av reserveringskomiteen skal bidra med kvalitativ informasjon fra sine respektive områder slik at aktuar kan ta hensyn til dette i sine modeller for reservering.

BESLUTNINGSFORUM PRIS OG PRODUKT

SpareBank 1 Forsikring AS - Beslutningsforum Pris og Produkt

Forumet er et besluttede forum for pris og produkttiltak. Forumet skal fatte beslutninger vedrørende pris- og produkttiltak som vil eller vil kunne påvirke forsikringsteknisk lønnsomhet og solvensposisjon for SpareBank 1 Forsikring AS.

Tiltak som krever involvering av ledergruppen i SpareBank 1 Forsikring AS løftes inn i fora, mens tiltak som krever prosjektprioritering løftes til Prosjektprioriteringsforum. Det er også gitt føringer for hvilke saker som skal/bør styrebehandles.

Fremtind Forsikring AS - Pris og Produkt forum

Forumet er et besluttede forum for pris og produkt. Hensikten er å sikre innfrielse av selskapets produktlønnsomhetsmål og å støtte selskapets strategi og ambisjon. Forumet administreres av leder Produkt og Pris, og består av konserndirektør Produkt, Data og Analyse, konserndirektør Privatmarked og konserndirektør Bedriftsmarked. Ansvarlig for aktuarfunksjonen, risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen deltar som observatører.

Fremtind Livsforsikring AS - Pris og Produkt forum

Forumet er et besluttede forum for pris og produkt. Hensikten er å sikre innfrielse av selskapets produktlønnsomhetsmål og å støtte selskapets strategi og ambisjon. Pris og Produkt forum består av leder av selskapet, produkt, områdeledere for henholdsvis Privatmarked og Bedriftsmarked. Ansvarlig for aktuarfunksjonen, risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen har møterett.

FORVALTNINGSFORUM SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

Forvaltningsforum er et forum for informasjonsdeling, kompetanseutveksling og drøftelser i forvaltningsmessige forhold.

OPPLYSNINGER OM GRUPPEINTERNE UTKONTRAKTERINGER

SpareBank 1 Gruppen AS selger HR tjenester til alle selskap i SpareBank 1 Gruppen konsern bortsett fra Fremtind Forsikring AS. I tillegg selger SpareBank 1 Gruppen AS juridisk rådgivning til alle datterselskap i SpareBank 1 Gruppen konsern.

GODTGJØRING

SpareBank 1 Gruppen AS med datterselskaper har med unntak av Fremtind Forsikring AS en felles godtgjørelsesordning for konsernet som minimum årlig vedlikeholdes og godkjennes av styret i SpareBank 1 Gruppen AS. Fremtind Forsikring AS har eget godtgjørelsesutvalg. Selskapets praktisering av godtgjørelsesordningen gjennomgås årlig av selskapets internrevisjon.

I gjeldende avtale for administrerende direktør er det regulert at stillingens pensjonsalder for alderspensjon i dag er 67 år, men administrerende direktør har anledning til å fratre ved 65 år i henhold til førtidspensjonsavtale.

Administrerende direktør har rett til førtidspensjon tilsvarende 70 prosent av årslønn fra fylte 65 år til 67 år.

Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder, har administrerende direktør avtale om etterlønn i 12 måneder etter avtalt oppsigelsesperiode på 6 måneder.

Det foreligger ingen forpliktelser overfor styrets leder til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling, opsjoner og lignende til fordel for leder av styret.

B.2 KRAV TIL EGNETHET

SpareBank 1 Gruppen konsernet har retningslinjer for egnethetsvurdering av personer som innehar sentrale funksjoner for å sikre at konsernet styres på en mest mulig effektiv og profesjonell måte.

I retningslinjene for egnethet er det oppgitt hvem som er ansvarlig for å utføre egnethetsvurderingene i konsernet for de ulike sentrale funksjonene. Det er videre beskrevet prosess og ansvarsfordeling for forhåndsvurdering, meldeplikt, oppbevaring og oppfølging for egnethetsvurderinger.

Krav til kompetanse for de ulike kontrollfunksjonene er definert gjennom egne policyer for de ulike funksjonene.

B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS er øverste ansvarlig for risikostyring og compliance i konsernet, og således øverste ansvarlig for konsernets etterlevelse av Solvens II-regelverket. Styret i SpareBank 1 Gruppen AS mottar kvartalsvis konsoliderte pilar 1-beregninger gjennom risikorapportering fra CRO. Risikorapporteringen inneholder vurderinger knyttet til risiko- og kapitalstusjonen. Styret skal årlig forsikre seg om at systemet for risikostyring er forsvarlig implementert, og i henhold til god

forretningsskikk. I dag foretas denne evalueringen gjennom ORSA, kvartalsvis risikoreport, kvartalsvis compliance rapport, årlig internkontrollrapportering og internrevisjonens årlige rapport.

Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS ved CRO, rapporterer til administrerende direktør, risikoutvalget og konsernets styre. Risikostyringsfunksjonene i konsernets datterselskap rapporterer til de respektive selskapsstyrer og parallelt faglig til risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS. Kontrollfunksjonene i SpareBank 1 Gruppen AS er organisert i en matriseorganisering med datterselskapene. Således er det etablert kontrollfunksjoner i hvert enkelt selskap.

SpareBank 1 Gruppen AS har etablert fire kontrollfunksjoner, bestående av aktuarfunksjon, risikostyringsfunksjon, compliancefunksjon, og en internrevisjonsfunksjon. Kontrollfunksjonene er organisert uavhengig av driftsrelaterte oppgaver, og har direkte rapporteringslinje til selskapets styre og ledelse.

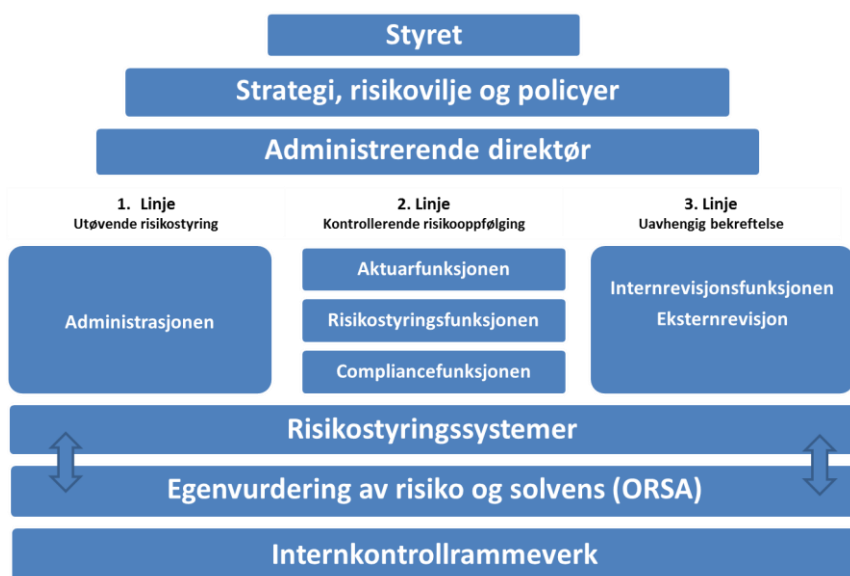
Konsernets rammeverk for risikostyring er bygget opp omkring en modell med tre forsvarslinjer:

Første forsvarslinje: Leder av forretnings- og støtteområdene har ansvaret for den daglige risikostyringen. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller administrerende direktør.

Andre forsvarslinje: Kontrollfunksjonene består av risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen og aktuarfunksjonen med tilhørende ansvarsområder. Som andre forsvarslinje skal funksjonene understøtte styret og ledelsens ansvar.

Tredje forsvarslinje: Internrevisjonen overvåker at risikostyring og internkontroll er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt.

Det er førstelinjes ansvar å sikre overenstemmelse med gjeldende regelverk, videre er det styrets og ledelsens ansvar å fatte konklusjoner og iverksette tiltak med bakgrunn i kontrollfunksjonenes funn. Risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen og aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS er organisert i et eget stabsområde under administrerende direktør. Avdelingen ledes av Chief Risk Officer (CRO). Risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen, aktuarfunksjonen, og internrevisjonsfunksjonen har direkte tilgang til styret og ledelsen, uavhengig av øvrige rapporteringslinjer og organisasjonsform.

Figur 2: Rammeverk for risikostyring

Det er konsernets medarbeidere som utøver den daglige risikostyringen. Det er etablert rutiner og prosessbeskrivelser som skal hjelpe medarbeiderne i å utøve arbeidsoppgavene. Videre er det etablert kontrollsystemer som skal bidra til å redusere risiko for feil.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig risikostyring er systemet bygget opp omkring seks elementer:

1. Risikostyringsstrategier
2. Kontrollmiljøet
3. Risikoidentifikasjon
4. Risikoanalyse
5. Overvåking / oppfølging
6. Rapportering

De seks elementene utgjør risikostyringsprosessen. Prinsippene i risikostyringsprosessen er implementert i flere av konsernets prosesser og leveranser gjennom året. Konsernets prosess for egenvurdering av risiko og solvens – ORSA, konkluderer og oppsummerer resultatene i samarbeid med styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

RISIKOSTYRINGSSTRATEGI OG RAMMEVERK

Risikostyringen skal sikre at konsernet styrer risikoene det står overfor i samsvar med styrevedtatte prinsipper, slik at samlet risikoeksponering er i tråd med styrets overordnede risikovilje og fastsatte kapitalmål.

KONTROLLMILJØET

Kontrollmiljøet i konsernet omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), organiseringen av selskapet, ledelsesfilosofi og lederstil (eksempelvis dynamisk styring). God risikostyring krever et solid kontrollmiljø. Det er etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som kommuniseres i hele organisasjonen. Personalpolitikken gir informasjon om de forventninger som stilles til den enkelte ansatte når det gjelder integritet, etisk adferd og kompetanse. Ved rekruttering av medarbeidere skal selskapet prioritere faglig og personlig egnethet i forhold til den stillingen som skal besettes.

RISIKOIDENTIFIKASJON

Grunnlaget for konsernets risikobilde dannes gjennom risikoidentifikasjon. Prosessen for risikoidentifikasjon er framoverskuende og en integrert del av selskapets strategiprosess og løpende risikostyring. Risikoidentifikasjonen skal dekke alle vesentlige risikoer selskapet står overfor.

RISIKOANALYSE

Konsernets risiko kan inndeles i følgende risikokategorier:

- Markedsrisiko
- Motpartsrisiko
- Forsikringsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko
- Compliancerisiko
- Strategisk og forretningsmessig risiko

For å sikre en enhetlig håndtering av risiko er det etablert egne policyer og retningslinjer for hver risikokategori som beskriver hvordan risiko skal måles, overvåkes og rapporteres.

Risikoanalyse danner grunnlaget for hvordan selskapet skal forstå og styre risikoene. Dette betyr blant annet at alle vesentlige risikoer i størst mulig grad skal kvantifiseres.

OPPFØLGING, OVERVÅKING OG RAPPORTERING

Risikostyringsprosessen følges opp løpende. Oppfølgingen av de viktigste risikoene skal være del av den løpende virksomheten. I tillegg skal ledelsen og internrevisjonen utføre periodiske evalueringer. Formålet med oppfølgingen er å vurdere hvor effektiv prosessen for risikostyring er over tid, samt sikre at nødvendige handlinger eller endringer blir gjennomført. Styret og administrasjonen behandler kvartalsvis risikorapport, og compliancerapport for SpareBank 1 Gruppen konsern. I tillegg utarbeides det årlig internkontrollrapport, og ORSA rapport. Strategiske risikoer følges opp av administrasjon og ledelse direkte. Rapporteringen danner grunnlaget for den videre oppfølgingen og overvåkingen av risikoeksponeringen og risikostyringsprosessen i selskapet.

RISIKOSTYRINGSFUNKSJONEN

Sammen med de øvrige kontrollfunksjonene inngår risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen konsernets modell med tre forsvarslinjer. Risikostyringsfunksjonen er organisert slik at den er uavhengig fra løpende driftsrelaterte oppgaver, og har møterett i viktige beslutningsfora i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Risikostyringsfunksjonen har ansvaret for å koordinere og utøve kontroll med konsernets risikostyringsaktiviteter og kjerneprosesser innenfor risikostyring, påse at det eksisterer prosesser for å identifisere fremtidige risikoer, videreutvikle rammeverk og system for risikostyring og gjennomføre og utvikle selskapets ORSA-prosess.

Gjennom måling og vurdering av den overordnede risikosituasjonen overvåkes konsernets totale risikobilde. Risikostyringsfunksjonen arbeider systematisk og risikobasert etter funksjonens årsplan. Risikostyringsfunksjonens årsplan behandles årlig av styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

EGENVURDERING AV RISIKO OG SOLVENS (ORSA)

Egenvurderingen av risiko og solvens (ORSA) består av prosess og analyser gjennom året for å definere, vurdere og styre konsernets risiko og solvensposisjon. Prosessen oppsummeres årlig i en

årsrapport for ORSA, eller ved vesentlig endring i konsernets risikoprofil. Hovedformålet med ORSA prosessen er å fastsette konsernets faktiske kapitalbehov og mål i forhold til risikoprofil og styrets risikotoleranse. Risikotoleransen skal gi uttrykk for ønsket risikonivå for at selskapet skal tåle ventede og uventede tap, hensyntatt selskapets strategier, forretningsplaner og risikoeksponering. ORSA er en koordinert prosess mellom mor-, og datterselskap i konsernet.

For konsernet omfatter ORSA morselskapet med tilhørende datterselskap. Selskapene SpareBank 1 Gruppen AS, SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS beregner kapitalbehov og fremskrivninger etter prinsipper i Solvens II regelverket. Selskapene SpareBank 1 Factoring AS og Modhi Finance AS fremskrives etter prinsipper nedfelt i ICAAP. Det gjennomføres scenariotester på konsern og datterselskapsnivå i forbindelse med ORSA.

INTERNKONTROLLSYSTEM

Konsernet har et omfattende internkontrollsystem som inkluderer risikoworkshop i de ulike datterselskapers ledergrupper og forretningsområder, stikkprøvekontroller, revisjoner, hendelsesrapportering og et system for oppfølging av forbedringstiltak. I tillegg gjennomfører konsernet en internkontroll årlig for å bekrefte kvaliteten på etablerte prosesser og kontrolltiltak.

SpareBank 1 Gruppen AS og datterselskapene gjennomfører årlig en egenvurdering av styring og kontroll i forbindelse med internkontrollprosessen. Det skal årlig gjennomføres en risikokartlegging i hvert forretningsområde hvor fokuset er å identifisere samt vurdere sentrale risikoer for den enkelte enheten. På bakgrunn av gjennomgangen utarbeides relevante tiltak som følges opp løpende gjennom året. Risikoene følges opp gjennom året og status rapporteres kvartalsvis til styret. I tillegg vil det gjøres en vurdering av administrativ risiko, som inkluderer det operative arbeidet med risikoidentifikasjon, risikovurdering, gap-analyse, og tiltaksidentifisering. Vurderingene gjøres med særlig fokus på å avdekke svakheter i kontrollmiljøet, mangler i innarbeidede kontrolltiltak, mangler i kompetanse og sentrale IT-risikoer. Internkontrollen rapporteres hovedsakelig gjennom den årlige lederbekreftelsen, og det enkelte forretningsområdets arbeid med tiltak følges opp gjennom året av compliancefunksjonen i hvert enkelt selskap i konsernet.

I konsernet gjennomføres det også en kartlegging av kvaliteten i sentrale IT-prosesser. Dette arbeidet koordineres av SpareBank 1 Gruppen AS. Formålet er å kartlegge hvorvidt datterselskapene oppfyller offentlige pålegg som har basis i IKT-forskriften, personopplysningsloven og tilhørende forskrifter. Gjennomgangen baseres på forskjellige egenevalueringsskjema fra Finanstilsynet samt risikovurdering av selskapenes inntil de fem mest forretningskritiske systemer. Risikovurderingen gjennomføres basert på IT-systemenes tilstand samt etablerte kontrolltiltak rundt systemet. En vurdering av oppfyllelse av personopplysningslovens IKT-krav inngår i gjennomgangen.

Alle vesentlige oppfølgingspunkter fra internkontrollprosessen og revisjonsrapporter følges opp og dokumenteres i hvert enkelt selskap i konsernet.

COMPLIANCEFUNKSJONEN

Compliancefunksjonen inngår i konsernets styringsmodell med tre forsvarslinjer og er plassert som en andrelinjefunksjon sammen med de øvrige kontrollfunksjonene. Compliancefunksjonens oppgaver er definert av styret i policy for compliancefunksjonen. I utøvelsen av oppgaver er compliancefunksjonen uavhengig av ledelse og andre virksomhetsområder i konsernet. Andre funksjoner i SpareBank 1 Gruppen konsern kan ikke instruere compliancefunksjonen om hvordan oppgavene skal utføres og hvordan funksjonen skal allokere sine ressurser med hensyn til hvilke deler av selskapet funksjonen til enhver tid skal kontrollere.

Compliancefunksjonen har oppgaver knyttet til kontroll av konsernets etterlevelse, jevnlige vurderinger av etablerte rutiner og retningslinjer, og forebyggende råd og veiledning om selskapets forpliktelser knyttet til de rettslige rammebetingelsene som regulerer virksomheten. Compliancefunksjonen påser og bidrar til at selskapets interne kontrollsystemer og rutiner sikrer en forskriftsmessig, forsvarlig og effektiv drift. Gjennom stikkprøvekontroller, råd og veiledning bidrar compliancefunksjonen til å avdekke risikoområder som bør forbedres.

Compliancefunksjonen har en direkte rapporteringslinje til selskapets styre og ledelse. Det utarbeides kvartalsvise rapporter til selskapets styre.

B.4 INTERNREVISJONSFUNKSJONEN

Internrevisjonen er konsernets tredje forsvarslinje og organisert som et selvstendig og uavhengig kontrollorgan direkte underlagt styret. Internrevisjonen gir styret og ledelsen en uavhengig og nøytral vurdering av selskapets risikostyring og internkontroll. Gjennom nøytrale vurderinger og anbefalinger bidrar internrevisjon til at organisasjonen når sine mål på en effektiv og tilfredsstillende måte. Internrevisjonen er utkontraktert til EY.

Internrevisjonsfunksjonen utarbeider årlig et forslag til revisjonsplan for selskapet. Revisjonsplanen er basert på internrevisjonens behovsvurderinger og på mottatte innspill fra ledelsen i konsernets selskaper. Planen skal sikre at sentrale risikoer og utfordringer for virksomhetens mål og strategier er dekket. Revisjonsplanen inneholder en beskrivelse av hvilke internrevisjonsaktiviteter og prosjekter som prioriteres, ressursomfang og en presentasjon av internrevisjonsteamet, deres kompetanse og erfaringsbakgrunn. Med bakgrunn i planen beslutter styret internrevisjonens prioriteringer og ressursbruk.

Internrevisjonen utarbeider en rapport for hvert prosjekt som gjengir de vesentligste funn og anbefalinger. Funn og anbefalinger følges opp av selskapet.

B.5 AKTUARFUNKSJONEN

Aktuarfunksjonen inngår i modellen med tre forsvarslinjer og er plassert som en andrelinjefunksjon sammen med risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen. Aktuarfunksjonens oppgaver er definert av styret i Policy for Aktuarfunksjonen. I utøvelsen av sine daglige oppgaver er aktuarfunksjonen uavhengig av andre virksomhetsområder.

Aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS gir råd til styret, og foretar en vurdering av følgende hovedområder gitt i Solvens II regelverket:

- Konsernets samlede forsikringsrisiko.
- Forholdet mellom eiendeler og forpliktelser (ALM), og effekt på konsernets solvensposisjon.
- Konsernets solvensposisjon gitt fremskrivninger som følge av stress-, og scenarioanalyse av forsikringstekniske avsetninger.
- Policy for forsikringsrisiko i SpareBank 1 Gruppen AS.
- Konsernets samlede reassuranseprogram, og policy for reassuranse sett opp mot risikotoleranse og kapitalmål.

- Metodikk benyttet for å beregne forsikringstekniske avsetninger.
- Bidra til en effektiv implementering av konsernets risikostyringssystem, herunder foreta en evaluering av styring og kontroll av forsikringsrisiko.

B.6 UTKONTRAKTERING

Arbeidet med utkontraktering i SpareBank 1 Gruppen konsern skal innrettes slik at myndighetenes krav og føringer ivaretas. I henhold til Finansforetaksloven skal kjernevirksomhet ikke utkontrakteres. Det skal gjøres en særskilt vurdering ved inngåelse av avtale om utkontraktering utenfor EØS når det gjelder landrisiko. Det skal ikke utkontrakteres til høyrisikoland. Med høyrisikoland menes land som har høy politisk og/eller økonomisk ustabilitet. Før inngåelse av nye utkontrakteringsavtaler skal det vurderes om prosessen eller funksjonen som er tenkt utkontraktert kan håndteres internt og om den utkontrakterte virksomheten er kritisk eller viktig. Det skal påses at utkontrakteringen ikke er kjernevirksomhet og foretas en hensiktsmessig vurdering av leverandøren. Vurderingen skal inkludere en risikovurdering og en vurdering av om det foreligger interessekonflikter.

Den utkontrakterte virksomheten skal følges opp med blant annet vurdering av hvorvidt den utkontrakterte virksomheten er kritisk eller viktig, kartlegging av risiko og håndtering av potensielle interessekonflikter. Det skal også foreligge planer for løpende drift, herunder prosedyrer for varsling av vesentlige endringer, planer for gjenoppretting og krisehåndtering, samt exit strategier. Leverandørers prestasjon i henhold til inngått avtale skal løpende vurderes.

I tabellen nedenfor vises en oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester i SpareBank 1 Gruppen konsern.

SpareBank 1 Forsikring AS utkontrakterte oppgaver/funksjoner:

Utkontrakterte funksjoner/ Oppgaver	Jurisdiksjon	Tjenesten som leveres	Ansvarlig for oppfølging
Internrevisjon	Norge	Innehar internrevisjonsfunksjonen	Leder Risikostyring og Compliance
Fondsadministrasjon	Norge	Depotjenester, back- og middle office oppgaver	Leder Kapitalforvaltning
Pensjonsforvaltning	Norge	Drift og forvaltning av ytelsespensjon	Leder Produkt
Kjernesystem	Danmark	Drift og forvaltning av kjernesystem	Leder Digitale løsninger
IT-systemer, informasjons-sikkerhet og fysisk sikkerhet	Norge	Drift av IT-systemer, informasjonssikkerhet og fysisk sikkerhet, administrasjon av PC- og kontorutstyr	Leder Digitale løsninger
Distribusjon, herunder gjennomføring av kundetiltak	Norge	Distribusjon av SpareBank 1 Forsikring AS sine produkter	Leder Kunder, kommunikasjon og salg

Tabell 21: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester SpareBank 1 Forsikring AS

Fremtind Forsikring AS utkontrakterte oppgaver/funksjoner:

Tjenesteyter	Utkontrakterte funksjoner/ oppgaver	Jurisdiksjon
SpareBank 1 Bankene	Distribusjon	Norge
DNB Bank ASA	Distribusjon	Norge
LO	Distribusjon	Norge
Norsk sykepleierforbund	Distribusjon	Norge
Bilforhandlere	Distribusjon	Norge
Northern Trust	Fonds-administrasjon	Storbritannia
EY	Internrevisjon	Norge
Sparebank 1 Gruppen	Økonomitjenester, juridiske tjenester, intern drift	Norge
Sparebank 1 Utvikling DA	IKT-løsninger, sikkerhetstjenester mv.	Norge
TietoEVRY	IKT tjenester	Norge
Amazon Web Services	IKT tjenester	USA og EU

Tabell 22: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester Fremtind Forsikring AS

Fremtind Livsforsikring AS utkontrakterte oppgaver/funksjoner:

Tjenesteyter	Utkontrakterte funksjoner/ oppgaver
Fremtind Forsikring AS	Personvernombud
Fremtind Forsikring AS	Operativt hvitvaskingsansvarlig
SpareBank1 Gruppen AS	Intern drift og fellestjenester
SpareBank1 Utvikling AS	Drift av IT-systemer
SpareBank1 Gruppen AS	Juridiske tjenester
SpareBank1 Utvikling AS	Sikkerhetstjenester
Fremtind Forsikring AS	Sikkerhetløsninger
SpareBank1 bankene	Distribusjon og kundebetjening
DNB Bank ASA	Distribusjon og kundebetjening
Norsk sykepleierforbund	Distribusjon og kundebetjening
LO	Distribusjon og kundebetjening
Fremtind Forsikring AS	Distribusjon og kundebetjening
DNB Livsforsikring AS	Arkiv
Northern Trust	Fondsadministrasjon
EY	Internrevisjon
KPMG	Ekstern revisor
Lumera AS	Aktuarfunksjonen
Fremtind Forsikring AS	Forsikringsoppgjør
Fremtind Forsikring AS	Helsevurdering
Fremtind Forsikring AS	IKT - salgsløsninger
Fremtind Forsikring AS	Økonomi, regnskap og finans
Fremtind Forsikring AS	DVH produksjon og plattform
Fremtind Forsikring AS	Følge opp tredjepartsleverandør IT
Fremtind Forsikring AS	HR
FIS Capital Markets UK	IKT-løsning
TietoEVRY (Unit4)	Regnskapsløsning

Tabell 23: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester Fremtind Livsforsikring AS

B.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjonen i kapittel B gir et korrekt og hensiktsmessig bilde av selskapets system for risikostyring og internkontroll gjennom perioden.

C.RISIKOPROFIL

Konsernets risikostyring skal bidra til trygghet for kunden i tillegg til å gi god avkastning for eier innenfor et akseptabelt risikonivå. Risikonivået skal stå i samsvar med styrets risikoappetitt. God risikostyring innebærer styring og kontroll av risikobildet i alle prosesser og ledd i virksomheten.

Selskapets interne og eksterne kontrollaktiviteter skal sikre at definerte risikogrenser overholdes og at eksisterende risikobilde er godt kommunisert i organisasjonen.

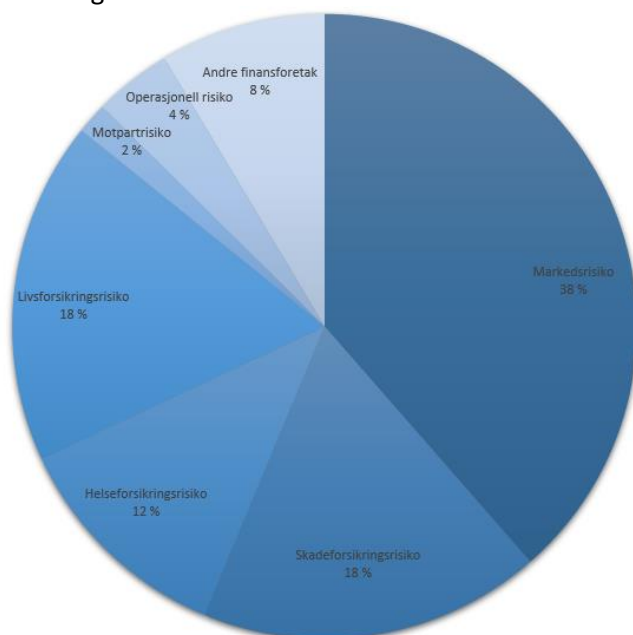
Kvantifisering av konsernets risiko gjøres i henhold til solvens II regelverket. Konsernets risikoprofil basert på risikoklassifisering/undermoduler etter Pilar 1 er behandlet i dette kapittelet. I tillegg omtales likviditetsrisiko og andre vesentlige risikoer.

Figur 3: Overordnet risikoprofil basert på standard formelen

Solvenskapitalkrav for SpareBank 1 Gruppen konsern per 31.12.21 utgjorde 8.929 mill. kroner og solvenskapitalen utgjorde 13.830 mill. kroner, tilsvarende en solvensmargin på 155 prosent, ned fra 163 prosent sammenlignet med 31.12.20.

Tabellen nedenfor viser hvordan konsernets beregnede risiko var fordelt per 31.12.21 mellom de ulike hovedkategoriene i standardformelen under Solvens II.

Figur 4: Fordeling av hovedkategorier risiko etter standardmetoden

C.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko omfatter de risikoer konsernet er eksponert for gjennom selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS. Forsikringsrisiko omfatter modulene for forsikringsrisiko liv, forsikringsrisiko helse, og forsikringsrisiko skade etter standardmetoden.

SpareBank 1 Forsikring AS har eksponering mot forsikringsrisiko liv. Fremtind Forsikring AS har eksponering mot forsikringsrisiko skade. Begge selskapene har eksponering mot forsikringsrisiko helse. For SpareBank 1 Gruppen konsern konsolideres risikoen samlet for konsernet.

FORSIKRINGSRISIKO LIV

Forsikringsrisiko liv omfatter de risikoene SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS er eksponert mot knyttet til livsforsikring, som vist i figuren nedenfor.

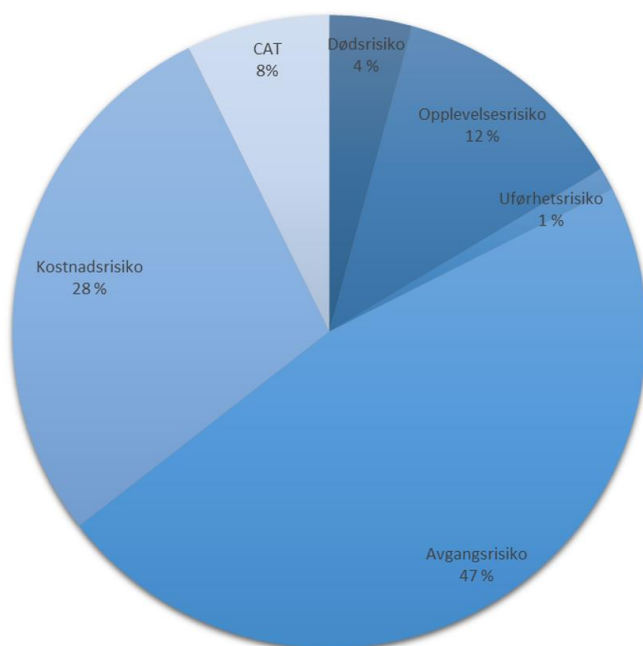
Figur 5: Forsikringsrisiko liv

I Tabell 25 gis en nærmere forklaring av de ulike risikotypene som hører til forsikringsrisiko liv.

Risikotype	Forklaring
Dødsrisiko	Risiko for tap knyttet til at dødeligheten blir høyere enn beste antakelse, og at selskapet derfor får flere dødsrisikoutbetalinger enn forutsatt.
Opplevelsesrisiko	Risiko for tap knyttet til at dødeligheten blir lavere enn beste antakelse, og at selskapet derfor må utbetale pensjoner over en lengre periode enn forutsatt.
Uførhetsrisiko	Risiko for tap knyttet til at uførheten blir høyere eller reaktiveringen lavere enn beste antakelse, og at selskapet derfor får høyere uføreutbetalinger enn forutsatt.
Kostnadsrisiko	Risikoen for tap knyttet til at kostnadene og inflasjonen blir høyere enn beste antakelse, slik at selskapet får høyere administrasjonsutgifter enn forutsatt.
Avgangsrisiko	Risiko for tap knyttet til at avgangen avviker fra beste antakelse. Med avgang menes alle lovbestemte eller kontraktmessige rettigheter kunden har til å avslutte, gjenkjøpe, redusere eller innskrenke kontrakten.
Katastroferisiko	Risiko for tap fordi erstatninger knyttet til dødelighet, uførhet, ulykke eller sykdom øker som følge av en katastrofe knyttet til ulykke eller pandemi. Dersom mange av selskapets kunder med samlet høy forsikringsrisiko oppholder seg på samme sted, for eksempel i samme bygning, utgjør dette en konsentrasjonsrisiko.

Tabell 24: Risikotyper Forsikringsrisiko liv

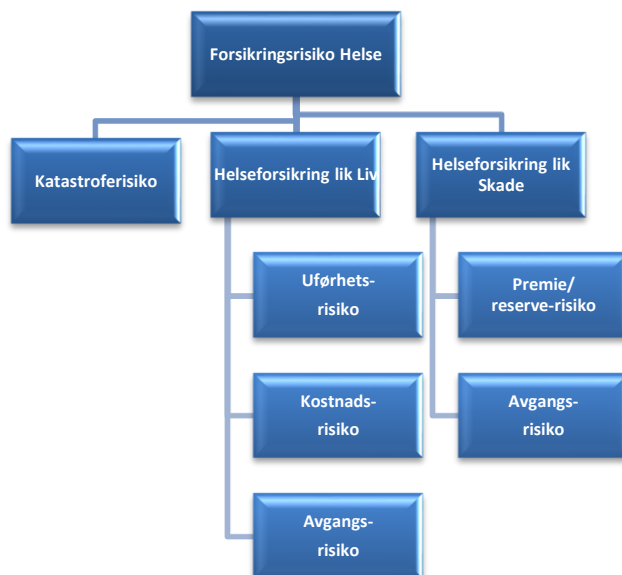
Figur 6 viser den prosentvise fordelingen av forsikringsrisiko liv per risikoelement.

Figur 6: Forsikringsrisiko Liv

FORSIKRINGSRISIKO HELSE

Forsikringsrisiko helse omfatter de risikoene SpareBank 1 Gruppen konsern er eksponert for knyttet til helseforsikring, som vist i figuren nedenfor. SpareBank 1 Gruppen konsern har eksponering mot katastroferisiko helse, og helseforsikring lik skade i både SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS.

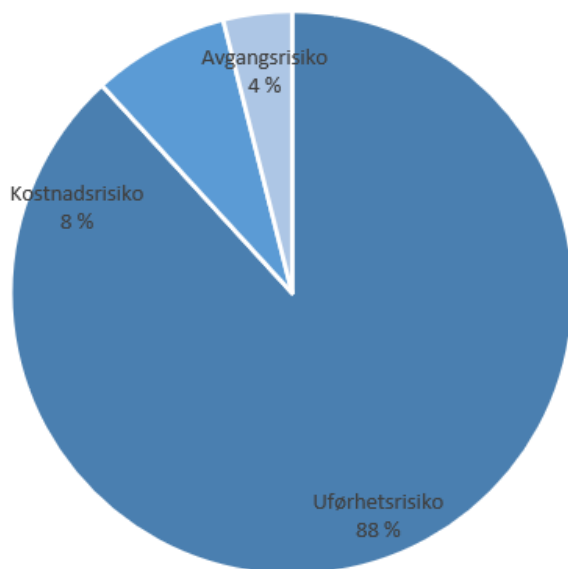
Figur 7: Risikokategorier Forsikringsrisiko Helse

I Tabell 26 gis en nærmere forklaring av de ulike risikotypene som hører til Forsikringsrisiko Helse.

Risikotype	Forklaring
Katastrofe-, uførhets-, kostnads- og avgangsrisiko	Se definisjon gitt i Tabell 25.
Premie- og reserve risiko	Risiko for at premier og tilhørende premie-reserver ikke er tilstrekkelige i forhold til de forpliktelser selskapet har påtatt seg ved inngåelse av forsikringskontrakter (tegningsrisiko), og risiko for at erstatnings-avsetningene og utbetalingsreservene ikke er tilstrekkelige i forhold til de krav avsetningene skal dekke (reserverisiko). Kostnadsrisikoen en del av premierisikoen i dette segmentet.

Tabell 25: Risikotyper Forsikringsrisiko Helse

Under Helseforsikring-lik-liv utgjør uførhet den største risikoen. For Helseforsikring-lik-skade er premie/reserverisiko den største risikoen. Fordelingen av helseforsikringsrisiko per element fremgår av Figur 8.

Figur 8: Forsikringsrisiko helse SpareBank 1 Gruppen konsolidert

FORSIKRINGSRISIKO SKADE

Forsikringsrisiko skade er begrenset til selskapet Fremtind Forsikring AS, og omfatter de risikoene selskapet er eksponert for gjennom sin forsikringsvirksomhet. Disse fordeler seg på følgende risikokategorier:

Figur 9: Forsikringsrisiko skade

Risikotype	Forklaring
Premie- og reserverisiko	Se definisjon gitt i Tabell 24.
Avgangsrisiko	Se definisjon gitt i Tabell 23.
Katastroferisiko	<p>Katastroferisiko oppstår som følge av feil i håndtering av aggregering og/eller akkumulering av risiko. Dette kan resultere i økt eksponering for katastroferisiko som for eksempel</p> <ul style="list-style-type: none"> Naturkatastrofe Menneskeskapte katastrofer som terror og eksplosjon/brann Pandemi, masseulykke og konsentrasjon av mennesker som beskrevet

Tabell 26: Risikotyper Forsikringsrisiko skade

FORSIKRINGSRISIKO - RISIKOREDUKSJONSTEKNIKKER

For å redusere forsikringsrisikoen benytter selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS seg av gjenforsikringsavtaler.

Vurdering av reassuranse inngår som en del av SpareBank 1 Forsikring AS sin produktutviklingsprosess for alle nye produkter og endring av eksisterende produkter. Videre er selskapets risikoprofil og risikobærende evne sentrale faktorer ved bestemmelse av hensiktsmessige former for reassuranse. Selskapets policy for forsikringsrisiko gir hovedmålene for reassuranseprogrammet.

Fremtind Forsikring AS styrer forsikringsrisikoen gjennom selskapets fastsatte tegningsregler innenfor definerte områder, og gjennom gjenforsikringsavtaler. Disse avtalene er gjenstand for årlig fornyelse. Selskapets nivå på egenregning (tilsvarende egenandel for gjenforsikring) vedtas av styret i henhold til selskapets risikotoleranse.

Styret i Fremtind Livsforsikring AS har vedtatt selskapets policy for reassuranse og reassuranseprogram. Reassuranse er et verktøy for å redusere forsikringsrisikoen når tilstrekkelig diversifisering ikke kan oppnås gjennom ordinær drift. Reassurandørene bidrar også med kunnskap i flere prosesser knyttet til forsikringsrisiko.

C.2 MARKEDSRISIKO

Konsernet er eksponert mot markedsrisiko gjennom investeringsporteføljene i selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS. Markedsrisiko består av risiko knyttet til negativ verdiutvikling i aksjer, renter, ufordelaktig utvikling i kredittmarginer (spread), valuta og eiendom. I tillegg vil selskapene kunne ha mulighet til å ha en mindre andel av alternative investeringer som for eksempel hedgefond og private equity.

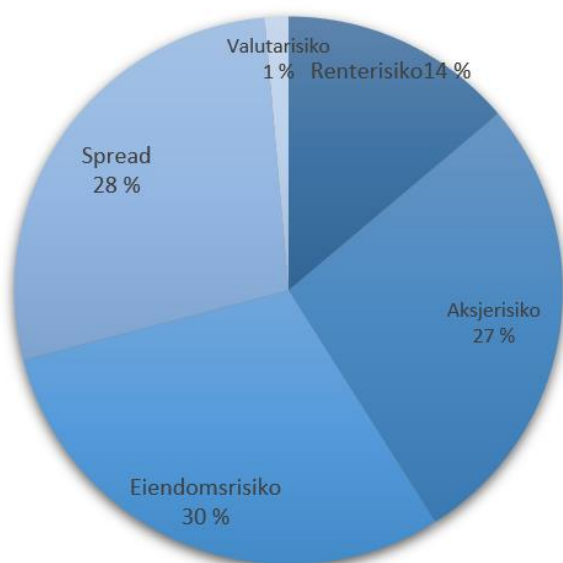
Markedsrisiko	
Risikokomponent	Forklaring
Aksjerisiko	Aksjerisiko er risiko knyttet til endring i markedsverdi for posisjoner i egenkapitalinstrumenter, herunder aksjer, aksjefond, kombinasjonsfond, hedgefond og private equity, samt derivater med egenkapital-instrumenter som underliggende.
Renterisiko	Renterisiko defineres som endring i markedsverdier på selskapets investeringer i obligasjons- og sertifikatmarkedet samt selskapets forsikringsforpliktelser som følge av endring i markedsrentene.
Eiendomsrisiko	Eiendomsrisiko er risiko knyttet til verdiutvikling på selskapets posisjoner i fast eiendom, samt derivater med eiendom som underliggende. Eventuelle plasseringer i eiendomsfond som ikke har et vesentlig innslag av lånefinansiering medregnes under vurderingen av eiendomsrisiko.
Kredittmarginrisiko (spreadrisiko)	Kredittmarginrisiko er risiko for endring i markedsverdi på selskapets investeringer i rentepapirer som følge av endring i kredittmarginer for ulike kredittrating klasser.
Valutarisiko	Valutarisiko er risiko for tap som oppstår som følge av endring i kursen mellom norske og utenlandske valutaer.

Tabell 27: Risikotyper markedsrisiko

Selskapene har i hovedsak investeringer i rente-, aksje-, og eiendomsmarkedet. For SpareBank 1 Forsikring AS, er den finansielle risikoen blant annet knyttet til om selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien hvert år og på lang sikt knyttet til de forsikringstekniske avsetninger.

Aksjerisiko, kredittmarginrisiko (spreadrisiko), og eiendomsrisiko er de største markedsrisikoene beregnet etter standardmetoden for konsernet.

Figuren nedenfor viser prosentvis fordeling av selskapets markedsrisiko brutt ned på de ulike risikoelementene.

Figur 10: Markedsrisiko SpareBank 1 Gruppen konsolidert

FORSIKTIGHETSPRINSIPPET

Rammer og retningslinjer for styring av markedsrisiko følger av selskapenes investeringsstrategi som er vedtatt av de respektive styrene i SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS. Selskapenes markedsrisiko er for det vesentligste relatert til renterisiko, spreadrisiko, aksjerisiko og eiendomsrisiko. Eksponeringen mot utenlandsk valuta i investeringsporteføljen er valutasikret til NOK, noe som reduserer valutarisikoen til et relativt sett begrenset nivå.

Diversifisering og spredning av de ulike risikotypene og verdipapirene i investeringsporteføljen er sentralt i investeringsstrategien og tilhørende retningslinjer. Hovedformålet er at ingen forvaltere, enkelt fond eller enkeltinvesteringer skal kunne dominere avkastningen og risikoen i porteføljen. Det benyttes derfor flere forvaltere og det settes krav til maksimal konsentrasjon mot motparter der det er relevant og kan være en utfordring.

Selskapene benytter eksterne forvaltere i forvaltningen av hhv aksjer og renter, og utvelgelsen av forvaltere skjer på uavhengig basis.

Styrene setter prosentuelle rammer for hver aktivaklasse, i tillegg setter også styrene rammer innenfor aktivaklassene. Rammene i kapitalforvaltningen er ment å sikre at porteføljen og investeringene er i tråd med forsiktighetsprinsippet. Rammene og strategien sikrer dermed at investeringene har riktig profil og eksponering med tanke på kredittkvalitet, likviditet, prising, målbarhet med mer. Eksempelvis er det blant annet krav til hvor stor del av porteføljen som skal være i Investment grade rentepapirer og hvor stor del som kan være i såkalte High yield rentepapirer, med noe høyere risiko og forventet avkastning.

Ved investering i nye produkter, aktivaklasser eller instrumenter vil det gjennomføres utstrakt testing og inngående vurderinger før man investerer i disse. Dersom det på basis av vurderingene og undersøkelsene besluttes å investere i en ny type instrument eller aktivaklasse, vil man normalt eksponere et mindre beløp for å sikre at selskapets rutiner og systemer kan håndtere dette innen eksponeringen økes til et mer vesentlig nivå.

RISIKOKONSENTRASJON

Konsernets investeringsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS anses veldiversifiserte både med hensyn på allokering mellom ulike aktivaklasser samt at ingen enkeltinvesteringer utgjør en uforholdsmessig stor andel av investeringene. Selskapet anses å ha en forsvarlig risikokonsentrasjon innenfor markedsrisiko.

RISIKOREDUKSJONSTEKNIKKER

SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS administrerer de respektive investeringsporteføljer i henhold til risikoprofil med de begrensninger selskapenes styrer fastsetter gjennom blant annet investeringsrammer knyttet til øvre og nedre grense for hver aktivaklasse, durasjoner og kreditt-rating.

C.3 MOTPARTSRISIKO (KREDITTRISIKO)

Motpartsrisiko defineres som risikoen for at konsernet påføres tap som følge av at selskapenes motparter ikke innfrir sine forpliktelser. Motpartsrisiko er inndelt i Type 1 og Type 2, hvorav førstnevnte omfatter gjenforsikringskontrakter, derivatmotparter og bankinnskudd mens sistnevnte omfatter fordringer på formidlere og kunder.

SpareBank 1 Forsikring AS - Motpartsrisiko

Selskapets motpartsrisiko stammer i fra inngåtte reassuransekontrakter, bankinnskudd, derivater og fordringer. For selskapet er motpartsrisiko fra fordringer og bankinnskudd de største motpartsrisikoene. For å redusere motpartsrisiko er det satt rammer for inngåelse av reassuransekontrakter der valgt reassurandør ikke skal ha lavere offisiell rating enn A- og at risikoen skal spres på flere reassurandører. Rating sjekkes jevnlig.

Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS - Motpartsrisiko

Fremtind Forsikring konsern er i all hovedsak eksponert for motpartsrisiko gjennom rentepapirer i investeringsporteføljen, gjenforsikringsandelen av forsikringstekniske avsetninger og faktiske krav mot reassurandører. Motpartsrisikoen avhenger i stor grad av motpartens kreditt-rating og størrelsen på risikoeksponeringen. Kreditt-ratingen for reassurandører overvåkes kontinuerlig av selskapets reassurandørmegler. Kreditt-rating på øvrige motparter overvåkes og kontrolleres av selskapets kapitalforvaltningsavdeling og risikostyringsfunksjonen.

Øvrige datterselskap

Selskapene SpareBank 1 Factoring AS og Modhi Finance AS er selskap i konsernet som er eksponert mot kreditt- og faktoreringsrisiko. Modhi Finance AS kjøper misligholdte porteføljer fra banker og andre finansieringsselskaper. Kreditt- og faktoreringsrisiko oppstår som følge av skyldneres evne til å betale, sett opp mot bokført verdi av porteføljene. Kreditt- og faktoreringsrisikoen er beregnet ut fra de regulatoriske kapitalkravene for selskapet. SpareBank 1 Factoring AS gir kreditt med sikkerhet i utestående fakturaer. SpareBank 1 Factoring AS gjennomfører kredittvurdering både av klienter som har factoringkreditt, samt av kunder som factoring-klientene selger til. De av klientens kunder som ikke har en tilstrekkelig kredittkvalitet, vil normalt ikke finansieres. SpareBank 1 Factoring AS har i tillegg kredittforsikret sine største eksponeringer. Basert på at selskapet har gode kredittrutiner både med hensyn til å vurdere den enkelte factoringklient, og rutiner for å analysere factoringklientens kunder, har selskapet en god og diversifisert risikostruktur. Det vurderes ut fra dette at en beregning av kreditt- og faktoreringsrisikoen i forhold til regulatoriske kapitalkrav gir et godt utgangspunkt for å estimere kreditt- og faktoreringsrisikoen på factoringområdet.

C.4 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risiko for at enten morselskapet eller et av datterselskapene ikke klarer å betjene forpliktelsene innen forfall uten at det oppstår vesentlige ekstrakostnader. For å unngå dette er likviditetsstyring viktig både på et operasjonelt og strategisk plan.

RISIKOTOLERANSE

Konsernet skal ha moderat til lav likviditetsrisiko. Policy for likviditetsstyring og finansiering skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring slik at konsernet til enhver tid har tilstrekkelig likviditet til å dekke sine forpliktelser ved forfall. Det er også utarbeidet beredskapsplan som beskriver hvilke tiltak som skal iverksettes dersom konsernet ikke klarer å betjene sine forpliktelser innen forfall.

LIKVIDITETSRESERVER

SpareBank 1 Gruppens likviditetsbehov vil normalt bestå av følgende komponenter:

- a) Kapitalbehov for å dekke løpende driftskostnader og renter i en situasjon der SpareBank 1 Gruppen AS ikke får tilført konsernbidrag eller utbytte fra datterselskapene
- b) Kapitalbehov for å betale renter og forfall på eksisterende lån
- c) Utbytte til eierne og konsernbidrag eller utbytte til datterselskap
- d) Oppkjøp av virksomhet
- e) Finansiering av virksomhet i datterselskap gjennom tilførsel av egenkapital og/eller lån

Målsatt likviditetsreserve skal utgjøre 150 mill. kroner. Dersom likviditetsreserven ligger lavere enn 100 mill. kroner skal det rapporteres til administrerende direktør og det skal fremlegges en plan for hvordan man så raskt som mulig skal komme tilbake til en likviditetsreserve på 150 mill. kroner. Den målsatte likviditetsrammen må ses opp mot at selskapet har etablert lånemuligheter i eierbankene.

Det legges til grunn at utbytte og eventuelle større oppkjøp/selskapsetableringer eller kapitaltilførsler til SpareBank 1 Gruppens datterselskap, ref. punkt c)-d), i utgangspunktet ikke skal dekkes av likviditetsreserven. Beholdning av likvide eiendeler kan omfatte kontanter, bankinnskudd, omsettelige verdipapirer som er gjenstand for kontinuerlig omsetning og kommitterte kredittfasiliteter.

FINANSIERING

SpareBank 1 Gruppen AS finansieres av eierbankene gjennom en kombinasjon av langsiktig og kortsiktig finansiering. Ved behov vil selskapet også kunne benytte innlån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet som finansieringskilde.

SpareBank 1 Gruppen AS skal til enhver tid sørge for tilstrekkelig stabil og diversifisert langsiktig finansiering i forhold til sine eiendeler.

PROGNOSER

Det utarbeides månedlige likviditetsprognoser for SpareBank 1 Gruppen AS.

FORTJENESTE I FREMTIDIGE PREMIER

Beregningen av "Expected profits in future premiums" (EPIFP) gjøres på hver homogene risikogruppe og samles i en post. EPIFP beregnes som differansen mellom de forsikringstekniske avsetningene (uten risikomargin) beregnet i samsvar med direktivet og en beregning av de forsikringstekniske

avsetningene (uten risikomargin), der det forutsettes at fremtidig premie ikke mottas. Per 31.12.21 var den beregnede fortjenesten i fremtidige premier på 832 mill. kroner for SpareBank 1 Forsikring AS. For Fremtind Forsikring AS var den beregnede fortjenesten i fremtidige premier 698 mill. kroner, og for Fremtind Livsforsikring AS var beløpet estimert til 875 mill. kroner.

C.5 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som en følge av utilstrekkelige eller sviktende interne rutiner og prosesser. Dette kan relatere seg til menneskelig svikt, systemsvikt eller eksterne hendelser.

Kapitalkravet for den operasjonelle risikoen beregnes under standardformelen basert på et volummål for premier og reserver i SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS.

SpareBank 1 Gruppen AS har en policy for operasjonell risiko som gir overordnede føringer for å sikre at konsernet samlet sett har effektive og hensiktsmessige prosesser for styring og kontroll av operasjonell risiko.

Videre er det etablert et kontrollmiljø som omfatter internkontrollgjennomgang, risikoworkshops, hendelsesdatabase for registrering av uønskede hendelser samt en risikostyringsdatabase for oppfølging av tiltak. Det foretas også en kartlegging av den operasjonelle risikoen i forbindelse med oppfyllelse av IKT-forskriften, dette gjøres gjennom en årlig COBIT-undersøkelse (Control Objectives for Information Technology).

C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER

Gjennom konsernets ORSA prosess identifiseres også risiko av mer strategisk og forretningsmessig karakter. Strategisk risiko defineres som risiko for tap som følge av manglende evne til å implementere forretningsplaner, feilvalgte strategiske beslutninger, manglende allokering av ressurser, eller tilpasninger av forretningen til endringer i markedet. Forretningsmessig risiko defineres som risiko for tap som følge av uventede endringer i juridiske rammebetingelser, endringer i eksterne politiske, økonomiske og sosiale forhold.

Strategisk og forretningsmessig risiko har stort fokus i selskapet og følges opp løpende. Dette innebærer å følge nøye med på utvikling i rammebetingelser, endringer i eksterne politiske, økonomiske og sosiale forhold.

C.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjonen i kapittel C gir et korrekt og hensiktsmessig bilde av selskapets risikoprofil gjennom rapporteringsperioden.

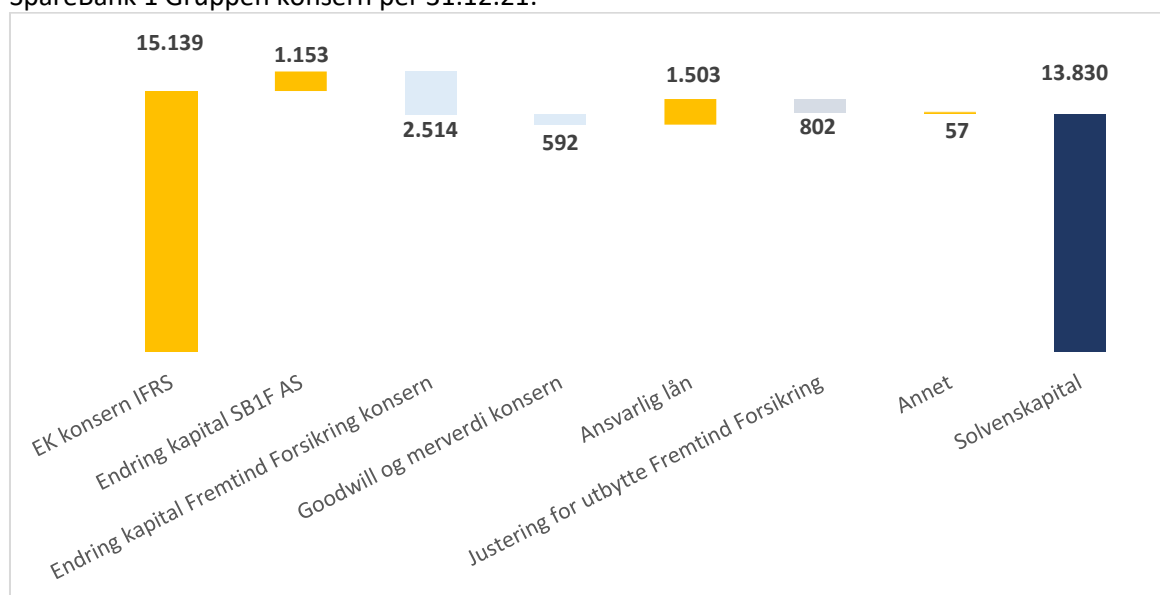
D. VERDSETTING FOR SOLVENIFORMÅL

SpareBank 1 Gruppen har på konsolidert nivå utarbeidet Solvens II balanse, og regulatorisk kapitalkravsberging (SCR) per 31.12.21. I dette avsnittet redegjøres for de gruppespesifikke aspekter som fremkommer både på kapitalkravet, og ansvarlig kapital.

Livselskapene og skadeselskapet er underlagt årsregnskapsforskriften ved utarbeidelse av ordinært årsregnskap. Det er få forskjeller mellom deres regnskap og regnskap utarbeidet etter IFRS. I Solvens II balansen konsoliderer SpareBank 1 Gruppen forsikringsselskapene med morselskapet, og tar inn øvrige datterselskaper SpareBank 1 Factoring AS og Modhi Finance AS etter egenkapitalmetoden. Justeringene som liv- og skadeselskapet foretar på verdsettelse i Solvens II videreføres i konsernregnskapet.

SOLVENSKAPITAL/ ANSVARLIG KAPITAL

Figuren nedenfor viser endringene fra egenkapital i regnskapet til solvenskapital under solvens II for SpareBank 1 Gruppen konsern per 31.12.21.

Figur 11: Endringer fra EK IFRS til tilgjengelig solvenskapital pilar 1 SB1G konsern

- Egenkapital SpareBank 1 Gruppen IFRS konsolidert per 31.12.21: 15.139 mill. kroner
- Endret ansvarlig kapital som følge av overgang til markedsverdier i SpareBank 1 Forsikring AS: 1.153 mill. kroner.
- Endret ansvarlig kapital som følge av overgang til markedsverdier i Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS samlet: - 2.514 mill. kroner. I denne justeringen ligger det et vesentlig fratrekk for immaterielle eiendeler og goodwill.
- Fratrukket goodwill og merverdier konsern: - 592 mill. kroner.
- Samlet ansvarlig lån for SpareBank 1 Gruppen konsolidert utgjør 1.503 mill. kroner.
- Solvenskapitalen er redusert med 802 mill. kroner for forventet andel av utbytte fra Fremtind Forsikring AS som går ut at SpareBank 1 Gruppen konsern, minoritetens andel.
- Øvrige poster er totalt -57 mill. kroner.

- Per 31.12.21 gir dette en ansvarlig kapital på Solvens II konsolidert nivå på 13.830 mill. kroner.

VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL

Verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger er beskrevet i de kvalitative rapportene for SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og Fremtind Livsforsikring AS. De samme verdivurderingsprinsipper som er benyttet i forsikringsselskapene er videreført konsistent på gruppenivå.

E. KAPITALSTYRING

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har etablert et internt fastsatt mål for den konsoliderte solvensmarginen etter Solvens II, hvor kapitalmålet er satt til 150 prosent solvensmargin ut ifra Pilar 1 standardmetoden. For SpareBank 1 Forsikring AS er kapitalmålet et intervall på 140-160 prosent solvensmargin. For delkonsernet Fremtind kapitalmålet satt til mellom 150 og 215 prosent.

Det fastsatte kapitalmålet er styrende i forhold til konsernets og datterselskapenes strategi for kapitalstyring, og tillegges vesentlig vekt ved vurderinger knyttet til kapitalbehov og utbytte/konsernbidrag. Gjennom konsernets ORSA prosess foretas det fremskrivninger av kapitalbehov, både under mer normale/forventede scenarier samt ulike stressscenarier. Fremskrivningene gjøres med tidshorisont på 5 år. Konsernets ORSA prosess er førende i forhold til å fastsette mål for kapitaliseringen samt identifisere behov for tiltak. Solvensmarginen per utgangen av 2021 er 155 prosent for SpareBank 1 Gruppen konsolidert.

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 Gruppen AS har som mål å utbetale 60-70 prosent av overskuddet på konsolidert nivå som netto utbytte. Ved fastleggelse av utbytte for SpareBank 1 Gruppen AS skal det legges vesentlig vekt på at man har en tilfredsstillende solvensmargin, basert både på gjeldende regelverk og de mål som er fastsatt av styret. I vurderingen av solvenssituasjonen skal det hensyntas kapitalbehov for fremtidig vekst samt selskapets ORSA-beregninger og likviditetssituasjon. Det er resultat etter skatt i morselskapet, SpareBank 1 Gruppen AS, som danner grunnlag for fastsettelse av størrelsen på utbyttet.

E.1 ANSVARLIG KAPITAL

Konsernets tilgjengelige kapital er på 13.830 mill. kroner per 31.12.21. Spesifikasjon av solvenskapitalen følger av tabellen nedenfor:

Solvenskapital per 31.12.21	SB1G konsolidert			
	Total	Tier 1	Tier 2	Tier 3
Mill. kroner				
Innskutt egenkapital	3.251	3.251		
Avstemmingsreserve	7.728	7.728		
Ansvarlige lån	1.503	250	1.253	
Risikoutjevningfond	214		214	
Avsetning til naturskadefondet	1.135		1.135	
Solvenskapital	13.830	11.229	2.602	

Tabell 28: Tilgjengelig solvenskapital per. 31.12.21

Konsernets tilgjengelige solvenskapital er økt med 1.973 mill. kroner fra 2020 til 2021.

Endring tilgjengelig kapital 2020-2021 mill. kroner	31.12.21	31.12.20	Endring
Innskutt egenkapital	3.251	3.400	-149
Avstemmingsreserve	7.728	5.760	1.968
Ansvarlige lån	1.503	1.533	-30
Risikoutjevningfond	214	151	63
Avsetning til naturskedefondet	1.135	1.011	124
Solvenskapital	13.830	11.857	1.973

Tabell 29: Endring tilgjengelig kapital 2020-2021

E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV

Under Solvens II beregnes et solvenskapitalkrav (SCR) og et minimumskapitalkrav (MCR). SCR skal representere den kapital et selskap eller konsern må ha for å kunne tåle 99,5 prosent av mulige utfall på ett års sikt. MCR skal tilsvarende reflektere at selskapet minimum må tåle 85 prosent av mulige utfall på ett års sikt.

Ved brudd på SCR stilles det krav fra Finanstilsynet om å levere planer for hvordan selskapet skal kunne oppfylle SCR igjen. Det vil kreves at selskapets styre fremlegger eventuelle tiltak eller forbedringer av solvensposisjonen. I en normalsituasjon må selskapet i løpet av en periode på ni måneder igjen tilfredsstille SCR kravet.

Ved brudd på MCR vil Finanstilsynet kunne frata selskapet konsesjonen dersom ikke selskapet møter kravet i løpet av tre måneder.

MINIMUMSKAPITALKRAV (MCR)

Minimumskapitalkravet til selskapet er på 2.870 mill. kroner per 31.12.21, økt fra 2.535 mill. kroner per 31.12.20. Minimum 80 prosent av minimumskapitalkravet skal bestå av Tier 1 kapital, tilsvarende 2.296 mill. kroner. SpareBank 1 Gruppen konsolidert hadde per 31.12.21 Tier 1 kapital på 11.229 mill. kroner og har dermed tilstrekkelig kapital i forhold til MCR.

SOLVENSKAPITALKRAV (SCR)

SCR beregnes basert på sjokk-scenarier mot eiendelene og forpliktelsene. SCR beregnes som BSCR (Basis Solvenskapitalkrav) tillagt operasjonell risiko og fratrukket tapsabsorberende evne. BSCR er beregnet ut fra sjokk av markeds-, livsforsikrings-, helseforsikrings- og motpartsrisiko, samt alle korrelasjonsmatriser gitt av regelverket. Sjokkfaktorene og korrelasjonene mellom de ulike risikoene er gitt i regelverket når konsernet benytter standardmodell.

Beregning per 31.12.21 viser at SpareBank 1 Gruppen konsern har et samlet solvenskapitalkrav på 8.929 mill. kroner, økt fra 7.274 mill. kroner fra året før. Solvenskapitalkravet er hensyntatt diversifisering, tapsabsorberende evne for forsikringstekniske avsetninger, og utsatt skatt ved inntruffet scenario.

Tabell 30: Endring SCR 2020-2021

Kapitalkrav SpareBank 1 Gruppen konsolidert	MNOK		
	31.12.21	31.12.20	Endring
Netto tall risikomoduler			
Markedsrisiko	5.758	4.662	1.096
Skadeforsikringsrisiko	2.648	2.437	211
Helseforsikringsrisiko	1.753	1.640	113
Livsforsikringsrisiko	2.650	1.814	836
Motpartsrisiko	239	274	-35
Kapitalkrav før diversifisering totalrisiko	13.048	10.826	2.222
Korrelasjonseffekt totalrisiko	-4.400	-3.704	-696
Kapitalkrav før operasjonell risiko	8.648	7.122	1.526
Operasjonell risiko	602	553	49
Regulatorisk kapitalkrav for andre finansforetak	1.281	783	498
Justering kundemidler gruppenivå		0	
Tapsabsorberende evne effekt utsatt skattefordel	-1.602	-1.184	-418
Kapitalkrav	8.929	7.274	1.655
Solvenskapital	13.830	11.857	1.973
Solvensmargin	155 %	163 %	-8
Minstekapitalkravet MCR	2.870	2.535	335

KILDER TIL DIVERSIFISERINGSEFFEKTER PÅ GRUPPENIVÅ

SpareBank 1 Gruppen AS beregner solvensmargin konsolidert for konsernet. Dette innebærer at standardmetoden i henhold til Solvens II benyttes konsolidert for selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, Fremtind Livsforsikring AS og SpareBank 1 Gruppen AS. Den vesentligste driveren til økte diversifiseringseffekter på konsolidert nivå, ved bruk av standardmetoden er diversifiseringseffekter mellom markeds-, skadeforsikrings-, helseforsikrings-, livsforsikrings-, og motpartsrisiko.

BRUK AV VOLATILITETJUSTERT RENTEKURVE

De tre forsikringsselskapene i SpareBank 1 Gruppen konsern benytter alle volatilitetsjustert rentekurve ved. For SpareBank 1 Gruppen konsern blir estimert solvensmargin 151 prosent per 31.12.21.

E.3 BRUK AV DEN DURASJONSBASERTE UNDERMODULEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNINGEN AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Konsernet benytter ikke den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko.

E.4 FORSKJELLER MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTEDE INTERNE MODELLER

Konsernet benytter standardformelen til beregning av kapitalkrav under Solvens II.

E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET OG MANGLENDE OPPFYLLELSE AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Konsernet har en solvensmargin på 155 prosent per 31.12.21. Konsernet har overholdt krav til minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet i hele perioden.

E.6 ANDRE OPPLYSNINGER

SpareBank 1 Gruppen konsern beregner en tapsabsorberende evne av utsatt skatt ved inntruffet scenario på 1.602 mill. kroner i solvensberegning per 31.12.21. For å kunne legge til grunn den tapsabsorberende evnen av utsatt skatt må konsernet ha identifisert og vurdert fremtidige hendelser, som vil medføre et tap og gevinster, og hvor forventet resultatoppbygging innenfor kommende femårsperiode, kan forsvare eiendelen. SpareBank 1 Gruppen konsern sine estimeringer bygger på fremskrivninger utarbeidet i denne forbindelse fra Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS. For SpareBank 1 Forsikring AS er det gjort en konservativ antagelse av utsatt skatt konsolidert frem til ytterligere analyser er gjennomført.

Opplysningene i kapittel E gir et korrekt og hensiktsmessig bilde av selskapets kapitalstyring.

F. VEDLEGG

F.1 OFFENTLIGE QRT

Se vedlegget: SB1G AS - Vedlegg til SFCR kvantitative rapporteringsskjemaer per 31.12.21